

Als homes i les dones de demà: el projecte “Vida Social” en la pedagogia de Pere Vergés

To the men and women of tomorrow: the project “Vida Social” in Pere Vergés’s pedagogy

Marta Mèlich Ruiz

Dirigit per la Dra. Maria Dolors Ribalta Alcalde

Blanquerna - Universitat Ramon Llull

Resum

La situació política, social i cultural a Catalunya a principis del segle XX va contribuir al sorgiment de línies pedagògiques influenciades per les concepcions noucentistes de l'època i la voluntat de tornar als ideals mediterrànies i d'ordre de les polis de l'antiga Grècia. En aquell context, Pere Vergés (1896-1970), mestre i pedagog, es va proposar oferir una educació centrada en la formació dels homes i les dones de demà mitjançant el seu projecte anomenat Vida Social. El present article analitza com el projecte de Vida Social s'aplica actualment a l'Escola Garbí Pere Vergés de Badalona, així com la influència que té en la manera de fer de l'alumnat que hi participa. La recerca de camp, s'ha dut a terme amb l'ús de qüestionaris i *focus group*, on s'ha pogut comprovar com el projecte ideat per Vergés fa gairebé un segle ha mantingut la seva essència, adaptant-se als signes del temps i deixant una empremta molt visible en el tarannà personal d'aquells qui han estat immersos, destacant sobretot qualitats com la responsabilitat, l'autogestió i l'autonomia.

Paraules clau: Vida Social, Pere Vergés, educació per la ciutadania, càrrecs, “Colors”.

Abstract

The political, social and cultural situation in Catalonia in the beginning of the 20th century contributed to the emergence of pedagogical lines influenced by the conceptions of the “Noucentisme” movement and a will to look back to the mediterranean and order ideals of the ancient Greece polis. In this context, Pere Vergés (1896-1970), teacher and pedagog, thought of offering an education centred in the formation of the men and the women of tomorrow, by means of his project called "Vida Social" (Social Life). The present article analyses how the Vida Social project applies to the Garbí Pere Vergés School in Badalona, as well as the influence that has in the way to proceed of the students who take part in it. After releasing an exploratory study following a research of field using questionnaires and focus groups, it has been possible to check how the project contrived by Vergés almost a century ago has kept its essence, adapting to the signs of the time and leaving a very visible print in the personal disposition of those who have been immersed in it, highlighting especially qualities such as responsibility, self-management and autonomy

Key words: “Vida Social” (Social Life), Pere Vergés, education for citizenship, charges, “Colors”.

Introducció

Segons el Projecte Pedagògic divulgat per la Fundació Escoles Garbí (2016), la Vida Social es basa en el fet que l'Escola¹ s'organitza internament com una ciutat on els alumnes tenen els seus drets i deures, participen en tasques comunes i escullen democràticament els seus representants. Es tracta, afirmen, d'una formació per a una ciutadania responsable, sota uns eixos d'intervenció pedagògica basats en la concepció de l'Escola com una societat. Malgrat que aquesta darrera afirmació sigui actual, els orígens de tal projecte es remunten més enllà de l'actualitat. Segons Vilanou (2017) a principis del segle XX es va produir un fort moviment de renovació pedagògica tant a escala internacional com nacional. Als Estats Units, a Europa i a Catalunya, les concepcions educatives i pedagògiques van patir canvis profunds gràcies a les concepcions de pedagogs com Dewey, Pestalozzi, Fröbel, Montessori o el mateix Vergés. En el cas de la Catalunya de principis de segle, el moviment del Noucentisme encapçalat per Eugeni d'Ors projectava una societat mediterrània, que cercava el progrés dins l'ordre i els ideals de les polis de l'Antiga Grècia.

Tal com explica Vilafranca (2015), en la dècada dels anys vint del segle passat tothom va confiar en l'educació. Mentre a Europa i Nord Amèrica sorgia el moviment de l'Escola Nova, a Catalunya la Renovació Pedagògica estava ben consolidada, fins al punt que l'educació formava part de l'imaginari col·lectiu d'una societat que aspirava a ser més culta i civilitzada. Des d'aquesta projecció d'una societat idíl·licament ordenada, Vergés afirmava:

Hauríem de fer una manera de crear dins l'Escola els fonaments d'una ciutat ideal en la qual cada noi esdevingués un ciutadà, amb l'exercici d'uns deures i d'uns drets significatius, d'una responsabilitat en relació amb el fi superior que seria la col·lectivitat. Així, l'individu passaria harmònicament del grup familiar a la classe, d'aquesta a l'Escola, i de l'Escola a la ciutat. (1947, p.42)

Considerant les idees exposades, l'objectiu del present treball és aportar una visió més propera a la pedagogia de Pere Vergés, un dels referents de la Renovació Pedagògica a Catalunya, oferint una visió tant històrica com pedagògica del terme Vida Social, incidint en dos dels puntals, els "Colors" i els "Càrrecs i Òrgans de Govern". S'analitzarà l'aplicació del projecte a l'Escola per comprovar la seva vigència avui dia i investigar la influència que té en el tarannà escolar i personal de l'alumnat que hi participa.

¹ Seguint la nomenclatura de Pere Vergés l'Escola s'escriu en majúscula per fer referència a la institució com a tal, i no a una escola en concret.

Catalunya a principis del segle XX

Situació política, social, cultural i educativa

Els inicis del segle XX van estar marcats per una sèrie de canvis profunds motivats pel desastre de Cuba al mateix temps que la Segona Revolució Industrial va comportar un augment demogràfic molt important així com la introducció de l'electricitat i del petroli, fet que va motivar l'aparició de noves indústries com la dels transports (tramvia i metro), la siderometal·lúrgica o la química (farmacèutiques o perfumistes). La societat de principis de segle comptava amb dos grups clarament distanciat l'un de l'altre: la gran burgesia, descendents d'industrials, i el proletariat, gent obrera. Per altra banda, l'Església gaudia d'un gran poder en molts sectors com l'econòmic i l'educatiu (escoles religioses).

Tal com assenyala Balcells (2014), en l'àmbit polític, l'any 1901 es va fundar la Lliga Regionalista, una agrupació de diferents opcions burgeses provinents de partits monàrquics i conservadors que integrava conceptes com el catalanisme, el conservadorisme, la monarquia, el capitalisme i la industrialització. El seu líder principal era Enric Prat de la Riba (1870-1917). El 1908 naixia Esquerra Republicana sota conceptes com el liberalisme i el republicanisme. En foren personalitats destacades Francesc Macià (1859-1933) i Lluís Companys (1882-1940). L'any 1909 va succeir la Setmana Tràgica, motivada pel descontentament de la població per la guerra del Marroc. Finalitzà amb l'assassinat de Lluís Ferrer i Guàrdia (1859 - 1909), considerat el principal instigador de la revolta (Llorens, 1994).

L'any 1913 es va crear la Mancomunitat de Catalunya, que, tal i com exposen Balcells, Pujol i Sabater (1996) agrupava les quatre diputacions catalanes: Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona. D'aquesta manera, es va dur a terme un govern unificat dirigit per Enric Prat de la Riba, que es va caracteritzar per la seva gran obra en sectors com el sistema de carreteres i ferrocarrils, la telefonia, l'assistència social, l'educació, el foment de la divulgació científica, la creació d'una xarxa de biblioteques, la normativització de la llengua catalana i l'estudi i protecció del patrimoni històric i cultural de Catalunya. Seguint aquests autors, la creació de la Mancomunitat (1913) motivà, en l'àmbit cultural i social, la reformulació de l'IEC (Institut d'Estudis Catalans), que va començar a regular i marcar les normes de la llengua catalana amb Pompeu Fabra (1868-1948) al capdavant. Així mateix, personalitats com Carles Riba (1893-1959) es dedicaren a traduir clàssics de la literatura universal al català i intel·lectuals com Eugeni d'Ors (1881-1954) impartien seminaris relacionats amb el desenvolupament i l'exaltació de la llengua i cultura catalanes.

El gran moviment literari i cultural del segle va ser l'anomenat Noucentisme, que, durant la primera dècada va conviure amb el Modernisme, ja existent. El terme Noucentisme va ser encunyat per Eugeni d'Ors qui, com a principal ideòleg de tal moviment, en va establir la seva ideologia, anteposant la raó i l'intel·lecte per sobre del sentiment i l'instint, la contenció i la laboriositat per sobre del geni creador. (Vilanou, 2017)

Segons Llorens (1994), durant els inicis del segle XX l'obra educativa duta a terme pel govern de la Mancomunitat va ser, també, de gran rellevància. La realitat escolar a Catalunya la protagonitzaven les escoles públiques del govern espanyol així com les privades religioses, que impartien una educació tradicional i en castellà. L'objectiu principal del nou govern en temes educatius era el d'alfabetitzar i formar la societat així com cobrir les principals necessitats higièniques i de salut dels infants.

En aquest sentit, la Mancomunitat va crear el Consell de Pedagogia (1913) dirigit per personalitats del món cultural i pedagògic com Eugeni d'Ors (1881-1954), Eladi Homs (1886-1973) i Alexandre Galí (1886-1969). Aquest organisme, segons afirma Balcells (2014), s'encarregava d'estudiar les propostes pedagògiques que sorgien en països d'arreu d'Europa per aplicar-les a les escoles de Catalunya. D'aquesta manera, fent referència a les explicacions de Martorell i Vergés (1979), es van promoure tant colònies i banys de mar als estius com escoles d'Educació Bàsica o Primària de caràcter municipal. Tant les colònies com les escoles estaven destinades a cobrir, primordialment, les necessitats d'higiene i nutrició de la població infantil. En són un gran exemple la Colònia Vilamar a Calafell, amb Artur Martorell i Pere Vergés com a directors, l'Escola del Bosc, amb Rosa Sensat al capdavant i l'Escola del Mar, dirigida també per Pere Vergés. (Vilafranca, 2017, 108)

Pere Vergés i Farrés (1896 - 1970)

Per tal d'entendre les concepcions pedagògiques del mestre cal centrar la mirada, primer, en la persona. Pere Vergés i Farrés va néixer a Barcelona el 30 de maig de 1896. Provenia d'una família obrera als qui feia referència en nombroses ocasions en els seus manuscrits. Del seu pare i la seva mare, dos autodidactes, Vergés (1968) en parla així a les seves memòries:

Ell home aficionat a la política i ella una dona extraordinària amb apetències artístiques, la música, el teatre, la literatura, foren el seu pa de cada dia fins a l'hora de la seva mort. Crec que ella influí molt en el meu futur.

Els inicis de la seva infantesa van estar marcats per la seva assistència a dues escoles de caràcter tradicional de les quals afirma no tenir-ne gairebé cap record (Pere Vergés, 1968). Més endavant va estar escolaritzat a l'Escola Moderna del Poble Sec, de Ferrer i Guàrdia, que apostava pel laïcisme, la coeducació de nois i noies, l'Escola Activa, la col·laboració dels pares en la vida escolar i l'amor per la natura. L'any 1908 va començar el curs a les Escoles del Patronat Municipal de Districte VI^è, on va ser alumne, estudiant de mestre i, posteriorment, mestre. Els trets i el tarannà d'aquestes dues últimes escoles van quedar impregnats en el jove Vergés, de tal manera que van ser unes potents influències pel posterior desenvolupament de la seva pedagogia. En aquesta última Vergés s'encarregava d'acostar l'ensenyament de la música i de l'art als fills d'obrers, així com d'organitzar les colònies escolars d'estiu, aspectes que en aquella època estaven reservats pels fills de les famílies benestants, que podien accedir a les escoles religioses. (Cònsul, 1996, Annexos)

Com a mestre, es va formar també a l'Escola Normal. Un cop acabats els estudis es va incorporar a les anteriorment mencionades escoles i es podia llegir:

M'agradava ensenyar, explicar, obrir de mica en mica la portalada del gran horitzó de la cultura als meus alumnes, però d'altra banda em fascinava la recerca, la investigació, la possibilitat de trobar pel meu compte nous camins metodològics (...). (Saladrigas, 1988, p.99)

Així doncs, Pere Vergés va començar la seva tasca com a mestre i pedagog, molt interessat per cercar noves vies metodològiques per tal de fugir dels vells sistemes d'ensenyament. En un inici, va decidir modificar el pla instructiu general per tal de simplificar-lo, afegint la conversa, les excursions de coneixença de l'entorn així com un grup de matèries anomenades "Món i Homes", on va començar a crear les biblioteques d'aula, exemple clar de la seva constant preocupació per la cultura (Aymar, 1997).

L'any 1918, Manuel Ainaud (1885-1932), des de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona, proposà al mestre Vergés ser el director dels recentment creats Banys de Mar, on els infants que hi assistien eren, sobretot, afectats de malalties respiratòries i altres problemes de salut física.

L'any 1920 es va incorporar com a director de les Escoles del Districte IIⁿ. En aquells anys l'Ajuntament de Barcelona ja començava a projectar una "Escola del Mar" per tal de continuar amb els banys de mar que es duïen a terme des de feia uns dos anys. Als inicis de 1921 Vergés va ser convocat de nou per Ainaud, qui li va oferir la direcció de la recentment construïda Escola del Mar, a la platja de la Barceloneta.

L'Escola del Mar

El mes de Juliol de 1921, els banys de mar es feien aquell estiu a les instal·lacions d'una Escola del Mar encara a mig construir. El següent mes d'agost, s'inaugurava una semicolònia de platja al mateix indret, amb la direcció de Pere Vergés, que ja sonava com a director de la futura Escola, que d'aquesta manera quedava també oficiosament inaugurada. (Aymar, 1997, p.109)

L'Escola del Mar va ser inaugurada el mes de gener de 1922, acollint un total de cent nens i cent nenes d'entre 5 i 14 anys que la Comissió Municipal de Cultura, sota la direcció del metge Enric Mias, havia anat "triant amb preferència i per l'ordre següent: els afectats de tuberculosi pulmonar tancada, adenopatia tràqueo-bronquial, de poli-microadenopatia cervical, de bronquitis (crònica i de repetició), d'hipertròfia amigdal·lar (palatina i faríngia) i d'anèmia i clorosi" (Ventalló, 1968, p.89)

En aquells primers anys, l'assistència a l'Escola d'aquells nens i nenes anava en funció del seu estat de salut. D'aquesta manera, quan un infant acabava el tractament prescrit pel metge, s'incorporava a una altra escola pública. Tot i aquesta connotació sanitària, Vergés (1938) sempre defensava una màxima: "ni preventori, ni sanatori: l'Escola" (p.26).

D'acord amb les paraules de Saladrigas (1988), a la nova institució Pere Vergés va començar a forjar la seva concepció d'Escola. L'Escola del Mar es va convertir ràpidament en un dels referents educatius en la societat de l'època, sobrevivint a les empentes de la dictadura de Primo de Rivera (1923-1930) i arribant a un moment de màxima esplendor durant la Segona República (1931-1936), moment en el qual l'educació activa era el model escollit per les institucions de l'època.

La Guerra Civil, però, va suposar un cop molt fort per a Pere Vergés i el seu projecte educatiu. El 7 de gener de 1938, un incendi originat per un bombardeig de l'aviació va destrossar l'edifici de la platja de la Barceloneta. Malgrat tot, els principis del mestre van perviure en les següents etapes de l'Escola del Mar, que es va instal·lar inicialment al Roserar de Montjuïc (1939-1948) i posteriorment al barri del Guinardó des de 1948².

Als anys 60, ja a punt de jubilar-se, el mestre Vergés va promoure la creació de l'Escola Garbí (1965) a Esplugues amb motiu d'una disposició de l'alcalde barceloní Porcioles, que preveia la desaparició de les Escoles Municipals (entre elles l'Escola del Mar), que encara seguien mantenint l'esperit de la Renovació Pedagògica de principis de segle. Posteriorment, inauguraria la Institució Pere Vergés a Badalona (1968). Pere Vergés estructurà les noves escoles sota uns principis de ciència, ètica i estètica que ja imperaven en l'antiga Escola del Mar. Aquests anomenats principis es traduïren en el que ell anomenava Biblioteca, les fonts del saber, i Vida Social, la integració dels mestres i l'alumnat en una vida col·lectiva, amb càrrecs representatius dotats d'autoritat i responsabilitat. (Fundació Escoles Garbí, 2006)

La Vida Social

El concepte Vida Social compta amb variades definicions que es corresponen amb l'evolució dels temps i l'adaptació del projecte en l'actualitat del moment. Malgrat tot, és la definició que segueix, la que s'acosta més al seu origen. Vergés (1935) la definia així:

Una estructura a base d'aquesta última concepció, la de la transcendència de l'individu a la societat, l'organització de la qual, mirall de civilitat, prepara els nens des dels primers anys per al coneixement i pràctica de la responsabilitat, l'extensió i profunditat de la qual depèn la seva funció jeràrquica progressiva, de manera que als càrrecs de govern i direcció tècnica no s'hi pot arribar a través de la improvisació ni el suborn, sinó per elecció estricta dels millors en bondat, voluntat, treball i suficiència. Aquesta màquina social (...) és la que mou la vida total, i per ella, vida, moviment, de l'Escola. És l'única estructura on es poden preparar els homes del demà. (p.72)

L'origen del projecte, però, no recau directament en la fundació de l'Escola del Mar, sinó en les colònies escolars de principis de segle, tal com afirma Saladrigas (1988). L'any 1906 l'Ajuntament de Barcelona va decidir crear les mencionades colònies escolars amb l'objectiu d'enviar els

² Actualment segueix essent una Escola Municipal

alumnes de les escoles municipals uns dies fora de la ciutat. El nombre de colònies va anar creixent any rere any fins a arribar a la xifra de 42 l'estiu de 1922, any en el qual Manuel Ainaud va decidir establir la primera colònia estable a Calafell, rebent aquesta el nom de "Vilamar", i essent Pere Vergés el primer director (1922-1923, primera època / 1930-1932, segona època). Aymar (1997) exposa què comentava Pere Vergés sobre Vilamar:

Vilamar estava basada en l'autogovern i l'educació cívica dels infants dins una estructura jeràrquica. Tanmateix, se'ls oferia una alimentació sana i equilibrada, combinada amb exercicis gimnàstics així com banys de sol i de mar. (p.89)

Comenta Saladrigas (1988) que a Vilamar, Vergés pretenia crear una ciutat ideal on cada infant fos un ciutadà amb drets i deures dins una jerarquia, que vol dir limitació d'autoritat i responsabilitat a un fi superior, la col·lectivitat. És, per tant, a la colònia, on el mestre Vergés començà a implementar el seu concepte pedagògic de "Vida Social".

Amb l'esclat de la Guerra Civil Espanyola (1936 - 1939) la Colònia Vilamar va arribar a la seva fi i, a partir d'aquell moment, les colònies escolars van passar a ser responsabilitat del Frente de Juventudes i el govern franquista els va donar una nova orientació.

Malgrat tot, la Vida Social va acompanyar sempre la pedagogia del mestre Pere Vergés. A les publicacions periòdiques de l'Escola del Mar (1938), el pedagog afirmava que:

Si bé "la metodologia no era una preocupació per nosaltres", construiríem una estructura de les nostres idees, que funcionava a base d'una organització que, a mesura que es movia, es perfeccionava en un sentit clàssic de la bellesa, pel qual l'ascensió es feia per l'equilibri i la gràcia dels seus elements. Aquesta estructuració, centre motor de la vida de l'Escola, es feia per la Vida Social. (p.30)

Tanmateix, i acotant encara més el terme de Vida Social, Vergés (1998) afegeix:

Tot l'edifici de la Vida Social descansa sobre una ferma creença en les immenses capacitats de la persona i en el sentit de responsabilitat dels nois i noies quan hom és capaç de confiar-hi realment, basant-se en la llibertat que és, alhora, alta exigència. (p.53)

Seguint el testimoni de González-Agàpito (1996), per a Vergés els valors socials, la ciutadania, no s'adquirien per la simple presentació de màximes morals ni pel condicionament. El mestre partia del profund convenciment de la capacitat de la persona, i per tant de la infància, per desenvolupar-se per si mateixa. D'aquesta manera, en paraules de Jordi Pujol (Cònsul, I. 1996), Pere Vergés no pretenia instruir, sinó educar, perquè, tot i que no menyspreava el saber, estimava encara més la cultura. Es tractava d'aprendre a viure i, sobretot, a conviure. Per això s'ha pogut dir que la seva era una escola de la democràcia.

Tal com s'ha comentat anteriorment, la Vida Social és un concepte que ha anat evolucionant i adaptant-se als signes del temps. Avui dia s'afirma que la finalitat de l'Escola hauria de ser la de

trobar una fórmula que pogués combinar els conceptes d'home i societat, amb un respecte total per l'individu i la personalitat, creant dins els infants, a través de la vida mateixa de l'Escola, de les experiències viscudes, les idees del dret i del deure, de la jerarquia, de la justícia, del sentit de la responsabilitat, de la iniciativa, i tot això en un marc de màxim respecte, solidaritat i col·laboració. (Projecte Pedagògic, 2016, p.32)

S'entén, per tant, que la Vida Social era i és l'eix vertebrador de la vida a les escoles que segueixen la pedagogia de Pere Vergés. Entenent, però, que tot allò que englobava el concepte Vida Social és prou ampli, en aquest treball s'incidirà sobre dos dels eixos vertebradors: els "Colors" i els "Càrrecs i Òrgans de Govern".

Colors

Fent referència a les paraules que s'evidencien a Fundació Escoles Garbí (2006), els Colors vertebrats tots els alumnes de l'Escola en tres grups o equips. Aquesta organització permet als nois i noies participar en la vida democràtica i en la sana competència, tot fugint de la competitivitat gratuïta i individualista. Afirmar González-Agàpito (1998) que la divisió en tres grups es manté en tots els àmbits de l'Escola, tant en l'organització de cada classe com, per exemple, en les competicions esportives. D'aquesta manera, els colors estan en una competència constant en tots els àmbits de l'escola: qualitats intel·lectuals, aptituds artístiques i esportives, voluntat de superació, esforç... Així, el treball individual repercuteix sempre en el grup. Tota activitat és valorada amb dècimes (punts individuals) i, per mínima que sigui, contribueix a la qualificació final de cada Color.

Els Colors són tres: Blanc, Verd i Blau. Quant al nom dels Colors, no hi ha documentació o tradició oral fiable que de forma explícita ens fonamenti el seu perquè. Potser en els canviants colors del mar hi podríem trobar l'explicació més plausible, fet sobre el qual reflexiona el claustre de mestres de l'Escola del Mar (1998):

Els colors del mar, símbol d'identificació per tots aquells qui hi han estat vinculats, el Blau, el Verd i el Blanc, es mantenen vius, s'escullen lliurement en entrar a l'escola, es transmeten entre germans i són un criteri sensible per establir agrupacions verticals entre els alumnes de tota l'escola, de manera que entre tots ells, petits i grans, nois i noies, sorgeix una gran col·laboració i harmonia. (p.109)

Els tres Colors, comenta González-Agàpito (1996), actuen com partits dins la república escolar. En ingressar a l'Escola cada alumne passa a formar part d'un Color, que generalment serà el seu durant tota l'escolaritat. Els nois i noies "sentent" i estimen el seu Color i dediquen tots els seus esforços a fer-lo triomfar. Així els individualismes són deixats de banda i cada persona posa la capacitat combativa i de superació al servei d'un fi més alt: el Color. I a través d'aquest al servei de la col·lectivitat, l'Escola.

Prenent de referència el Projecte Pedagògic (2016), els objectius de l'organització dels infants en Colors són, entre d'altres:

- Formar persones conscients de la importància de l'individu dins la societat, mitjançant la implicació en una vida activa i democràtica
- Aprendre a compartir responsabilitats per a aconseguir entre tots objectius comuns
- Formar persones amb valors i criteri, capaces i disposades a actuar per a millorar el seu entorn social.
- Oferir un marc on l'alumnat es pugui organitzar i on pugui canalitzar les seves capacitats, que li serveixi d'aprenentatge per a saber desenvolupar-se dins el món adult quan s'hi incorpori.
- Fomentar el sentiment de pertinença a un grup organitzat amb unes normes, uns drets i uns deures, així com a fomentar el respecte a la diversitat dels membres del grup.
- Potenciar l'autonomia i la responsabilitat que afavoreixen l'autoestima de l'alumnat.
- Canalitzar la competitivitat en un sentit positiu i constructiu.
- Aprendre a guanyar i a perdre amb humilitat i generositat, així com a valorar l'esforç que fa la resta del grup.
- Adquirir habilitats socials, organitzatives i comunicatives.
- Aprendre a canviar d'opinió o criteri quan els arguments aportats pels altres ens convencen, i per tant, aprendre a actuar amb consens, acceptant la voluntat de la majoria.
- Aprendre a respectar la crítica constructiva dels altres tant si és negativa com positiva, així com a fer una autocrítica del nostre paper al grup. (p.36)

Càrrecs i Òrgans de Govern

Entenent l'Escola com una ciutat, els drets i els deures dels ciutadans en són una part essencial. Això, a la pedagogia de Pere Vergés, es tradueix en els Càrrecs i els Òrgans de Govern.

L'Escola s'estructura a partir d'un sistema democràtic, que preveu que cada alumne tingui les seves pròpies tasques i, per tant, una responsabilitat molt concreta. Aquesta estructura permet que tots els alumnes se sentin integrats en la comunitat i participin activament en la vida del centre. (Projecte Pedagògic, 2016, p.32)

De la responsabilitat i el deure dels alumnes enfront els càrrecs en reflexionava el pedagog:

Si un ciutadà exercia un càrrec, tenia més jurisdicció, però també més responsabilitat. En tenia davant d'ell mateix, davant el grup al qual pertanyia i davant de tota l'Escola. Ell sabia que del seu esforç depenia el guany o la pèrdua del seu grup. (Saladrigas, 1988, p.102)

D'aquesta manera, dins el projecte del mestre Vergés, els Càrrecs sorgeixen com una necessitat de servei a la comunitat, de participació activa en la vida de l'Escola. Així mateix, Vergés (Saladrigas, 1988:102) també sospesava el valor que el seu projecte atorgava als càrrecs:

Els càrrecs eren ocupats indistintament per nois i noies; a la nostra Escola la coeducació era una cosa normal i havia arribat per la convivència constant, espontània i necessària dels uns amb els altres. I així mateix, en els càrrecs tècnics i socials i en els mateixos consellers de govern, les noies tenien els mateixos drets i deures que els nois, i solament s'exigia la preparació necessària. (Saladrigas, 1988, p. 102)

Els càrrecs compten amb un òrgan de govern anomenat Consell General, format pels membres més grans del color guanyador de l'Escola. El nombre de components d'aquest consell és d'entre 11 i 12 alumnes. Les reunions setmanals del Consell estan presidides pel director del centre i cadascun dels representants té la seva responsabilitat de control dels càrrecs de cada classe. Els membres del Consell es renoven periòdicament mitjançant una assemblea general, on s'analitza l'evolució de l'Escola en aquella legislatura. Aquest tipus d'actes, de caràcter participatiu, permeten desenvolupar en l'alumne una capacitat per establir criteris, analitzar la seva actuació i la dels seus companys, i acceptar les decisions amb esperit crític (Fundació Escoles Garbí, 2006).

Periòdicament s'efectuen les Presentacions de Càrrecs, en les quals es fa la valoració del funcionament de l'Escola durant aquella legislatura. Són actes vius, participatius, l'estructura i el desenvolupament dels quals s'ha anat adequant a les exigències de cada moment. La seva finalitat, però, no ha variat: aquestes assemblees són l'exponent d'una educació en la pràctica de la democràcia. Els alumnes, tot analitzant la seva actuació i la dels companys, aprenen a establir criteris, a fer valoracions constructives i a acceptar les decisions amb esperit de superació quan aquestes són negatives. En les esmentades Assemblees es fa la renovació dels càrrecs i, d'acord amb el Color guanyador, s'elegeix i es presenta el nou Consell. A partir d'aquí comença a rodar de nou aquesta complexa maquinària que, en paraules de Pere Vergés (1925, p.48), "no és una cosa de més dintre l'Escola [...] Qualsevol acció, actitud, activitat, absència, carència intel·lectual, moral, espiritual, tenen el seu control en aquesta arquitectura i són ella mateixa".

Prenent de referència el Projecte Pedagògic (2016:38), els objectius de l'estructuració dels infants en Càrrecs són, entre d'altres:

- Formar a persones responsables, reflexives, compromeses amb el seu entorn i disposades a actuar amb ètica i criteri per a millorar-lo i per a preservar la bona convivència
- Generar actituds que fomentaran una capacitat d'esforç, de superació i de constància.
- Contribuir al bon funcionament de l'escola i ajudar als companys en l'organització personal i col·lectiva de la classe
- Conscienciar de la pròpia responsabilitat
- Fomentar l'autocrítica i la cooperació
- Aprendre a valorar la repercussió de la feina ben feta tant cap a l'actor com cap al grup
- Fomentar l'autoestima i prendre consciència de les pròpies capacitats, coneixements i escala de valors
- Organitzar la vida de l'escola com un reflex de la societat on l'alumnat comenci a sentir-se part activa i responsable
- Aprendre a no afavorir a l'amic sinó intentar ajudar a tothom a fi que tots puguem aconseguir uns mateixos objectius

- Aprendre a respectar la crítica constructiva dels altres; aprendre a fer una autocrítica del funcionament i desenvolupament del propi càrrec
- Afavorir el desenvolupament ple de les destreses innates i l'adquisició i millora en les mancances
- Treballar i transmetre unes formes d'actuar dins d'una ètica i una estètica generoses i positives. (p.38)

Objectius

D'aquesta manera, un cop presentats en l'apartat anterior els referents que constitueixen el marc teòric d'aquest treball i que, a més, donen resposta al primer objectiu plantejat al final de la introducció, conèixer els orígens i les característiques de la Vida Social en el projecte pedagògic de Pere Vergés, queden dos objectius més per analitzar:

- Descriure com s'aplica el projecte en el dia a dia de l'Escola.
- Analitzar quina influència ha tingut aquest projecte en la manera de fer dels alumnes que hi participen actualment.

Metodologia

Per tal de respondre als objectius que s'han exposat amb anterioritat s'ha dut a terme un estudi exploratori que segueix la metodologia d'una recerca de camp i que ha permès la consecució dels objectius de la següent manera:

Objectiu 1: Conèixer els orígens i les característiques de la Vida Social en el projecte pedagògic de Pere Vergés

Per tal de satisfer aquest objectiu s'ha revisat la bibliografia existent disponible sobre el tema, fent ús de referències diverses que han estat cercades tant en català com en castellà a l'arxiu de la Biblioteca Nacional de Catalunya, la Biblioteca de la Universitat de Barcelona, el catàleg de la Universitat Ramon Llull així com en documents de l'època consultats a l'arxiu de la Biblioteca de l'Escola Garbí Pere Vergés de Badalona. Aquestes referències han estat complementades amb entrevistes exploratòries, especialment elaborades per la present investigació, a dos experts en història de l'educació de la Universitat de Barcelona que han fet nombroses publicacions sobre la figura pedagògica de Pere Vergés.

Objectiu 2: Descriure com s'aplica el projecte en el dia a dia de l'Escola

Aquest objectiu ha estat satisfet mitjançant un *focus group*, que ha estat elaborat especialment per a la present recerca. Aquest incorpora preguntes dividides en tres blocs diferents. El primer bloc qüestiona aspectes personals dels participants per tal d'esbrinar la seva relació amb el projecte pedagògic. Les qüestions del segon bloc indaguen en aspectes històrics i teòrics del projecte i les del tercer bloc se centren en l'aplicació de la teoria a la realitat educativa de l'aula.

La mostra seleccionada per tal de satisfer aquest objectiu ha estat formada per quatre mestres (dues en actiu i dues ja jubilades) de l'Escola Garbí Pere Vergés de Badalona, tot i que s'ha contactat amb un total de vuit mestres. La selecció dels participants s'ha fet mitjançant un procediment de mostreig per conveniència, centrant la selecció en participants amb experiència i coneixença sobre el tema investigat.

El 100% de les participants són dones, la franja d'edat de les quals està compresa entre els 50 i els 65 anys. De les dues mestres en actiu, una d'elles és la Coordinadora d'Educació Infantil (M1) i l'altra és tutora d'aula a Primària (M2). Pel que fa a les mestres ja jubilades, ambdues exercien a l'etapa de Primària, una d'elles a Cicle Inicial (M3) i l'altra com a Coordinadora d'Educació Primària (M4).

Objectiu 3: Analitzar quina influència ha tingut aquest projecte en la manera de fer dels alumnes que hi participen actualment

Aquest objectiu ha estat satisfet mitjançant dos instruments diferents: qüestionaris i *focus group*, ambdós dissenyats expressament per a l'estudi.

Pel que fa al qüestionari que s'ha utilitzat, s'ha plantejat a partir de 13 preguntes, 3 de resposta tancada (afegint l'opció d'Altres quan s'ha considerat oportú), 3 de resposta en gradació i 7 de resposta llarga o breu. En aquestes preguntes es qüestionaven tres grans aspectes: els càrrecs i la seva utilitat per al funcionament de l'Escola, els "Colors" i el seu significat per l'organització de l'alumnat i la responsabilitat i l'autonomia com a qualitats personals.

La mostra seleccionada per aquest instrument ha estat formada per 64 alumnes de 6è curs d'Educació Primària (del curs acadèmic 2016-2017) de l'Escola Garbí Pere Vergés de Badalona. La selecció dels participants s'ha fet mitjançant un procediment de mostreig per conveniència, basada en la idea que els mencionats alumnes ja tenen dos anys, com a mínim, d'experiència participativa en el projecte. La franja d'edat dels participants està compresa entre els 11 anys (65,6%) i els 12 anys (34,4%).

Fent referència al *focus group*, aquest ha estat elaborat a partir dels resultats obtinguts amb el qüestionari anteriorment descrit. D'aquesta manera, s'han qüestionat aspectes com la necessitat de l'existència dels càrrecs i els "Colors" per al bon funcionament de l'escola, el sacrifici que suposa tenir un càrrec, el treball en equip i per la comunitat, l'esperit de superació, l'autonomia i la responsabilitat.

La mostra seleccionada per aquest instrument ha estat formada per 6 alumnes de 6è curs d'Educació Primària (del curs acadèmic 2016-2017) de l'Escola Garbí Pere Vergés de Badalona. La selecció dels participants s'ha fet mitjançant un procediment de mostreig per conveniència, basada en el fet que els mencionats alumnes són els Caps i Sotscaps Generals de Color, escollits per tot l'alumnat en les eleccions escolars de principi de curs. La franja d'edat dels participants està compresa entre els 11 anys i els 12 anys, essent un 50% noies i l'altre 50% nois.

El procediment que s'ha utilitzat per tal de contactar amb els participants de l'estudi ha estat diferent segons el cas. Pel que fa als experts i les mestres, se'n van recopilar les adreces de correu electrònic i se'ls va enviar un escrit exposant-los la naturalesa de la recerca i demanant-los la seva participació en ella. En cas d'acceptar, se cercava una data convenient i se'ls enviava un esbós de les qüestions que es pretenia tractar el dia de la trobada.

Pel que fa a l'alumnat, es va comunicar a l'Escola l'existència de la recerca i es va exposar tant a direcció com a coordinació la voluntat de seleccionar els alumnes de 6è de Primària com a participants anònims. Es va entregar al centre una carta de compromís assegurant que les dades obtingudes mitjançant l'aplicació dels instruments es presentarien de tal manera que asseguressin l'anonimat dels participants així com la no transcendència de les dades a l'esfera pública.

Resultats i discussió

Tot seguit s'exposen els resultats obtinguts mitjançant l'aplicació dels instruments. Aquests mencionats resultats han estat agrupats segons els objectius de la recerca.

Objectiu 1: Conèixer els orígens i les característiques de la Vida Social en el projecte pedagògic de Pere Vergés

Com ja s'ha aclarit anteriorment, aquest objectiu ha estat satisfet a partir de la cerca i contrastació d'informació, i no a partir d'instruments de camp. D'aquesta manera, es tracta d'un objectiu que ha fet servei al marc teòric de la present investigació.

Objectiu 2: Descriure com s'aplica el projecte en el dia a dia de l'Escola

Mitjançant el *Focus Group* les mestres participants han donat la seva visió sobre categories com l'organització, les finalitats del projecte, les seves característiques i la gestió de la participació de l'alumnat i els aprenentatges que en deriven.

Un dels aspectes que més destaquen és l'opinió de Vergés sobre l'educació en democràcia. Una d'elles, que va ser alumna a l'Escola del Mar, afirma que el mestre sempre deia que la gent adulta que tenia uns hàbits de democràcia era perquè a l'Escola ho havia treballat, aspecte que guarda gran similitud amb les paraules de Jordi Pujol (1988) respecte al projecte de Vida Social, on reflectia que tractava d'aprendre a viure i, sobretot, a conviure, motiu pel qual es pot afirmar que la seva era una escola de la democràcia.

Així mateix, totes les participants fan referència a com Pere Vergés definia l'Escola com una ciutat, en petit, on havia d'haver-hi els òrgans d'organització, gestió i govern per tal que funcionés amb correcció. De fet, comenten que la màxima del mestre era: primer persones, després savis. Aquesta afirmació es constata amb les paraules de Saladrigas (1988) qui comenta que Vergés, amb la Vida Social, pretenia fer de l'Escola una ciutat ideal on cada infant fos un ciutadà amb drets i deures dins una jerarquia, limitant l'autoritat i la responsabilitat a un fi superior, que és la col·lectivitat.

Centrant la mirada en la participació de l'alumnat, les mestres fan referència a la necessitat de l'existència de la figura dels càrrecs i els Colors per al bon funcionament de l'Escola. Afirmen que aquests aconseguen que tothom tingui un lloc a l'Escola on poder desenvolupar les seves aptituds, que no tenen per què ser només intel·lectuals. En aquesta direcció, Vergés (1935), comentava que tota l'estructura del seu projecte descansa sobre la creença en les immenses capacitats de la persona i en el sentit de responsabilitat dels nois i noies.

Les mestres veuen aquesta estructura que mencionava Vergés com una gran eina per tal que els nois i noies puguin guanyar seguretat en ells mateixos i se sentin integrats en la vida del centre. Aquests aspectes tenen una estreta relació amb les definicions del Projecte Pedagògic (2016), que discuteixen l'estructuració de l'Escola a partir d'un sistema democràtic, que preveu que cada alumne tingui les seves pròpies tasques i, per tant, una responsabilitat.

Pel que fa als càrrecs, les participants consideren que aquests no han d'estar al servei dels altres, sinó que tenen una consistència i una substància per si sols. Amb el càrrec ajudem els altres, diuen. Aquest aspecte, el de l'ajuda i la col·laboració, enllaça amb la idea presentada al Projecte Pedagògic (2016), segons la qual la finalitat de l'Escola i del projecte és la d'agermanar els conceptes d'home i societat a través de les experiències viscudes, les idees del dret i del deure, de la jerarquia, de la justícia, del sentit de la responsabilitat, de la iniciativa, i tot això amb un marc de màxim respecte, solidaritat i col·laboració.

Així mateix, pel que fa als tipus de càrrecs, les mestres en fan referència segons si són de lideratge, de matèries o de servei. Aquests últims, comenten que són els que als nens més els costa triar. També parlen de la seva figura, la dels mestres, en la gestió del projecte. Afirmen que són ells qui han de treballar tots aquests aspectes perquè tots els alumnes entenguin la utilitat dels càrrecs. En aquest sentit, un dels objectius que sorgeix del Projecte Pedagògic (2016) diu que els càrrecs busquen afavorir el desenvolupament ple de les destreses innates i l'adquisició i millora en les mancances.

Parlant ara dels càrrecs que impliquen lideratge, les participants creuen que ajuden molt a aprendre a "manar" d'una manera correcta i insisteixen que aquesta és la vertadera utilitat dels càrrecs, que fan sortir tots aquests detalls de la personalitat i la manera de fer dels infants i permeten treballar-los d'ençà que són ben petits, aspecte que lliga amb alguns dels objectius que s'estableixen al Projecte Pedagògic (2016) sobre els càrrecs, que consisteixen en fomentar l'autoestima dels infants així com prendre consciència de les pròpies capacitats, coneixements i escala de valors.

Pel que fa a la tria dels càrrecs, les mestres comenten que es tracta d'un procés laboriós i llarg que posa en joc molts aspectes de les personalitats dels infants. Aposten per assegurar que la rotació de càrrecs sigui real. D'aquesta manera, miren que un noi o noia no agafi sempre uns càrrecs del mateix tipus i, fins i tot, negocien la tria amb ells per tal que aprenguin a cedir. En el

moment en el qual dos infants no es posen d'acord sobre qui és l'escollit per fer el càrrec, surten de l'aula i ho parlen, expliquen.

El fet de triar un càrrec moltes vegades serveix per això; perquè reflexionin i ho parlin entre ells. I això també va molt bé per detectar aquell nen que sempre cedeix, però llavors això la mestra ja ho treballa. Tot això ens serveix a nosaltres també per conèixer millor els nostres alumnes³.

En relació a tots aquests aspectes que sorgeixen en una tria de càrrecs, s'afirma a Fundació Escoles Garbí (2006) que els alumnes, tot analitzant la seva actuació i la dels companys, aprenen a establir criteris, a fer valoracions constructives i a acceptar les decisions amb esperit de superació quan aquestes són negatives, aspecte que enllaça amb un dels objectius que s'estableixen al Projecte Pedagògic (2016), segons el qual es pretén formar a persones responsables, reflexives, compromeses amb el seu entorn i disposades a actuar amb ètica i criteri per a millorar-lo i per a preservar la bona convivència.

Seguint amb els càrrecs, les mestres també incideixen en la importància de la responsabilitat. Expliquen que quan s'acaba l'actuació d'uns determinats càrrecs, que acostuma a durar un mes i mig, els infants han de fer una reflexió que impliqui: què és el que m'ha costat?, què és el que he fet millor?, què recomanaria als meus companys?, de quina manera he pogut ajudar a la classe i a l'Escola? En aquest sentit, una de les mestres comenta:

De fet, quan parlem de càrrecs, estem parlant que intentem ensenyar als nois i noies a tenir un paper de lideratge dins el seu càrrec així com a assumir un paper de responsabilitat i, a partir d'aquí, que l'Escola funcioni. Ells són molt conscients que quan en una classe determinats càrrecs els fan molt bé, es crea una dinàmica que facilita molt la feina diària. Crec que això és molt important que ells se n'adonin. D'aquí ve la valoració i l'autoavaluació de: com ho has fet? I tot això és un exercici que els ajuda a ser persones, i a créixer.⁴

Aquest tipus d'actes de caràcter participatiu que acaben de ser descrits coincideixen amb el fet que, segons Fundació Escoles Garbí (2006), permeten desenvolupar en l'alumne una capacitat per establir criteris, analitzar la seva actuació i la dels seus companys, i acceptar les decisions amb esperit crític.

Així mateix, i prenent de referència els objectius establerts al Projecte Pedagògic (2016), s'afirma que els càrrecs busquen que els infants puguin aprendre a respectar la crítica constructiva dels altres; aprendre a fer una autocrítica del funcionament i desenvolupament del propi càrrec, aspecte que guarda una estreta relació amb el que les mestres constaten.

Fent referència ja a l'existència dels Colors, les mestres opinen que juntament amb els càrrecs són dos puntals que es retroalimenten. La tria de càrrecs, diuen, s'esdevé i es gestiona perquè hi

³ Focus Group realitzat amb les mestres el 31 de Març de 2017 (fragment 38 M4)

⁴ Focus Group realitzat amb les mestres el 31 de Març de 2017 (fragment 29 M4)

ha un grup, que és el Color, que durant tota la Primària participa en diferents àmbits com l'intel·lectual, el conductual o l'esportiu. El Color que dins un període determinat té més dècimes és el que té dret a triar un càrrec primer. D'aquesta manera, i segons afirma una de les mestres:

Els aprenen que allò que un individu fa repercuteix en tot el grup, tant si és un aspecte positiu com si és negatiu, i això dóna una responsabilitat⁵.

Aquesta darrera constatació s'evidencia en els objectius que s'estableixen al Projecte Pedagògic (2016), segons el qual es pretén formar persones conscients de la importància de l'individu dins la societat, mitjançant la implicació en una vida activa i democràtica així com potenciar l'autonomia i la responsabilitat que afavoreixen l'autoestima de l'alumnat.

Les mestres posen un èmfasi especial al fet de no perdre de vista el Color, el grup. Defensen que a vegades ens quedem amb les individualitats i que el grup, la consciència de conjunt, és molt important. Aquest aspecte també s'evidencia amb les paraules del claustre de mestres de l'Escola del Mar (1998, p.109), que afirmen que "els Colors són un criteri sensible per establir agrupacions verticals entre els alumnes de tota l'escola, de manera que entre tots ells, petits i grans, sorgeix una gran col·laboració i harmonia".

Aquesta mencionada consciència de grup es comença a treballar a edats molt primerenques. A l'Escola, expliquen les mestres, els infants trien el seu Color a P4. Per tant, des de ben petits, se'ls desenvolupa el sentiment de pertinença, i això és bàsic, defensen.

Tot treball individual recau en el grup i aquest grup és el seu Color. A més, l'Escola els proporciona unes activitats, que no són estrictament acadèmiques, per fomentar això, com poden ser les Curses de Colors, els tornejos esportius, concursos (...).⁶

Aquestes darreres constatacions coincideixen amb el que afirma González-Agàpito (1998), qui diu que tant en l'organització de cada classe com, per exemple, en les competicions esportives els Colors estan en una competència constant en tots els àmbits de l'escola: qualitats intel·lectuals, aptituds artístiques i esportives, voluntat de superació, esforç... Així, el treball individual repercuteix sempre en el grup.

Així mateix, i tal com estableixen els objectius del Projecte Pedagògic (2016), els Colors cerquen fomentar el sentiment de pertinença a un grup organitzat amb unes normes, uns drets i uns deures i fomentar el respecte a la diversitat dels membres del grup.

Tractant la col·laboració i l'ajuda entre iguals, les participants confirmen que és un aspecte que es fomenta dins el Color. Argumenten que si un infant és molt bo en un determinat camp i n'hi ha d'altres als qui els costen tals tasques, aquest que és molt bo pot ajudar que els altres millorin. És

⁵ Focus Group realitzat amb les mestres el 31 de Març de 2017 (fragment 32 M2)

⁶ Focus Group realitzat amb les mestres el 31 de Març de 2017 (fragment 41 M4)

aquesta competitivitat ben entesa, diuen. Neguen que aquesta sigui la competència del “jo vull guanyar per fastiguejar l'altre”, si no que s'entén com que perquè als altres perquè tot el grup funcioni. Aquesta visió sobre la competitivitat enllaça amb el que comenta González-Agàpito (1996) sobre els Colors. Afirmar que aquests col·laboren en el fet de deixar els individualismes de banda per tal que cada persona posi la capacitat combativa i de superació al servei d'un fi més alt: el Color. I a través d'aquest al servei de la col·lectivitat, l'Escola.

Prenent el fil que parla de la competència, les mestres emfasitzen el fet que aquesta no és insana. Argumenten que un dels motius pels quals hi ha tres Colors és perquè no hi hagi una competència entre un i l'altre. I en aquest sentit comenta una mestra que:

Pere Vergés ho va pensar d'aquesta manera per aquest motiu. És a dir, si són dos grups, un sempre va contra l'altre. En ser tres grups, això es dilueix⁷.

Aquesta organització permet als nois i noies participar en la vida democràtica i en la sana competència, tot fugint de la competitivitat gratuïta i individualista. Així mateix, enllaçant amb els objectius marcats pel Projecte Pedagògic (2016), l'organització dels Colors també cerca canalitzar la competitivitat en un sentit positiu i constructiu així com que els infants aprenguin a guanyar i a perdre amb humilitat i generositat, així com a valorar l'esforç que fa la resta del grup (Fundació Escoles Garbí, 2006).

Reprenent el fil dels pactes i el raonament que es desenvolupava en els càrrecs, les mestres expliquen que amb la gestió dels Colors sorgeixen situacions similars. A vegades, comenten, passa que dins una classe guanya un Color moltes vegades consecutives. En aquestes situacions es parla amb tots els nens i nenes i potser es pren la decisió de cedir la tria al segon Color. I aquestes accions eduquen molt, afirmen:

Es fan pactes i els fa raonar. La qüestió és que ells es puguin quedar tranquils i satisfets. A vegades, però, això no podrà ser així, i quedaran amoïnats perquè no han pogut triar aquell càrrec que tant volien. No els podem evitar tots els problemes. La Vida Social ajuda molt a l'educació integral de la persona, perquè els ensenya a pensar, a tenir criteri, a aprendre a respectar els altres (...)⁸

En la mateixa línia del que comenten les mestres, el Projecte Pedagògic (2016) insisteix en la necessitat que els nois i noies puguin aprendre a canviar d'opinió o criteri quan els arguments aportats pels altres els convencen, i per tant, aprendre a actuar amb consens, acceptant la voluntat de la majoria, així com respectar la crítica constructiva dels altres tant si és negativa com positiva, així com a fer una autocrítica del propi paper al grup.

⁷ Focus Group realitzat amb les mestres el 31 de Març de 2017 (fragment 45 M1)

⁸ Focus Group realitzat amb les mestres el 31 de Març de 2017 (fragment 39 M2)

Objectiu 3: Analitzar quina influència ha tingut aquest projecte en la manera de fer dels alumnes que hi participen actualment

Mitjançant la utilització d'un qüestionari i posterior realització d'un *focus group* s'ha pogut descobrir quines són les percepcions dels alumnes de 6è de l'Escola respecte el projecte i, d'aquesta manera, entreveure quina ha estat la influència d'aquest en el seu tarannà personal. Així doncs, els resultats del qüestionari han estat contrastats amb els del *focus group* amb l'objectiu d'obtenir una visió el més acurada possible sobre la influència del projecte en la vida personal de l'alumnat.

Els participants del qüestionari compten amb una edat d'entre 11 (65,6%) i 12 (34,4%) anys. Al ser preguntats pel seu càrrec actual, un 23,4% afirma tenir-ne un centrat en el lideratge, un 54,7% un de servei i el 21,9% restant un càrrec de matèria⁹. D'aquestes respostes s'extreu l'existència dins l'Escola d'aquells càrrecs que estan encarats a oferir un servei en un nombre molt per sobre d'aquells que impliquen l'aprenentatge del lideratge, coincidint amb la voluntat de Vergés (1935) d'organitzar la vida de l'Escola com un reflex de la societat on l'alumnat es senti part activa i responsable.

Al ser qüestionats, dins una escala gradual en la qual el 5 és "Molt" i l'1 és "Gens", pel gust de tenir un càrrec dins l'aula una gran majoria aposta per les respostes: 5 (46,9%) i 4 (48,4%). Un 4,7% escull l'opció 3. L'opció 2 i l'opció 1 resten al 0%. En aquest sentit, doncs, s'entreveu que el gust pel càrrec es troba en valors molt alts pels infants i que, el que anteriorment manifestaven les mestres de transmetre als infants aquesta responsabilitat i gust per la feina ben feta, arrela en la manera de fer dels nois i noies. Així ho manifesten els participants del *focus group*, els quals comenten que tenir un càrrec t'otorga una llibertat de triar però, alhora, una responsabilitat de fer-ho bé.

Quan es pregunta què els suposa tenir un càrrec sorgeixen un gran nombre de respostes que queden representades per diferents conceptes que han estat definits amb posterioritat. Un 64,1% coincideix en què un càrrec els suposa molta responsabilitat, seguidament un 23,4% afirma que els permet ajudar els altres, a continuació el 6,3% dels enquestats comenta que suposa comprometre's i, per seguir, un 3,1% verbalitzen orgull. En menor grau, a un 1,6% dels participants els suposa organització mentre que al 1,6% restant una distracció.

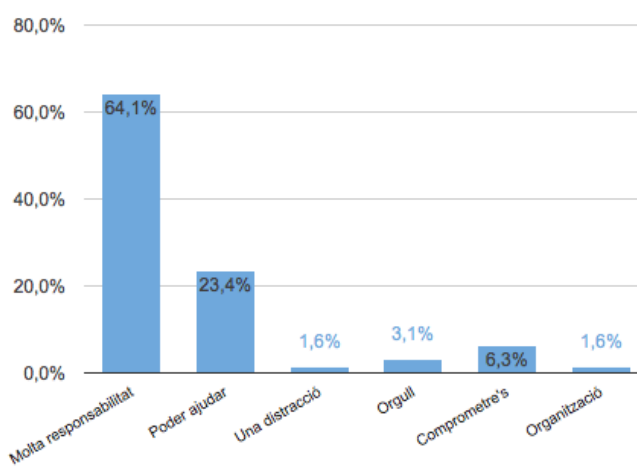

Figura 1. Concepcions de l'alumnat respecte els càrrecs

⁹ Entenent matèria com Català, Matemàtiques o Escacs, entre d'altres.

Es torna a evidenciar, doncs, com el sentiment de responsabilitat és molt elevat entre els alumnes. Contràriament, aspectes de caire més negatiu com el fet que el càrrec suposa una distracció, no gaudeixen de quòrum entre els participants. Fent referència ara a les opinions aportades pels alumnes al *focus group*, aquests manifesten que tenir un càrrec a l'aula és una responsabilitat "normal", perquè de tots els càrrecs hi ha l'homònim general, que forma part del Consell, i aquest sí que té molta més responsabilitat, diuen. Així mateix, també manifesten que senten tenir llibertat per fer "coses bones" i no tanta llibertat per fer coses que no toquen, tot i que aquestes, diuen, ja saben que no les poden fer.

Sobre la necessitat dels càrrecs per al funcionament de l'Escola una clara majoria (89,1%) creu que sí que són necessaris, mentre que el 10,9% restant opina que "a vegades". Al preguntar-los pel motiu de la seva importància, de nou sorgeixen força categories que han estat construïdes segons els aspectes comuns de les respostes dels participants. Sorgeixen conceptes com el bon funcionament de l'Escola (57,8%), l'aprenentatge de l'autonomia (15,6%), el control del comportament dels alumnes (12,5%), el repartiment de tasques (10,9%) i la col·laboració i ajuda (3,1%).

Així mateix, els participants del *focus group*, afirmen majoritàriament que el fet que tothom tingui un càrrec beneficia al conjunt de la classe i l'Escola. Al ser preguntats per aquelles accions que malmeten la utilitat del càrrec, sorgeixen opinions que porten cap als "abusos de poder". Ho verbalitza així un dels participants:

Ara mateix, jo sóc encarregada del Noticiari de la classe i a la meua aula tinc els dos Cronistes Generals. I n'hi ha un d'ells que si li dius alguna cosa que no li agrada et diu: Eh! Que jo sóc el Cronista General eh! Fa ús del seu poder contra el que no li agrada. I jo li dic que ell és Cronista General fora de la classe. Però a la classe els qui manem sobre el Noticiari som nosaltres, no ell¹⁰.

En aquest sentit, fent referència a aquesta darrera verbalització, es pot comprovar com el sentit de la democràcia i el respecte de l'un per l'altre són aspectes que estan molt treballats. D'aquesta manera, davant el que aquesta alumna considera un abús de poder, té una resposta clara per al seu company.

Pel que fa a les aportacions dels càrrecs, a un 37,3% dels participants els suposa una responsabilitat, n'hi ha d'altres pensen que un càrrec és feina (32,8%), seguit d'aquells que opinen que és un sacrifici (14,9%) i finalment un 14,9% opten per l'opció Altres, on especifiquen aspectes com l'esforç, les ganes, el fet de ser més social o la satisfacció.

Seguint aquesta línia de responsabilitat, els participants del *focus group* comenten que ser del Consell General vol dir tenir una responsabilitat, igual que tenir un càrrec. Quan se'ls pregunta pel terme "sacrifici", sorgeixen dos punts de vista: per una banda, alguns neguen que fer un càrrec impliqui sacrifici, sinó que ho veuen més com una responsabilitat:

¹⁰ Focus Group realitzat amb alumnes el 31 de Març de 2017 (fragment 63 C1)

Si per tu tenir un càrrec és un sacrifici, no triïs un càrrec molt important. A mi em fa gràcia aquests nens i nenes que escolto que diuen: jo he triat aquest càrrec i és molt sacrificat i no m'agrada. Doncs jo penso(...), doncs no triïs aquest càrrec i deixa-li a una altra persona que ho pugui fer bé¹¹.

Per altra banda, d'altres matissen el terme sacrifici, explicant que ells, com a alumnes, es sacrifiquen molts cops per tenir un càrrec determinat. Afegeixen, però, que es sacrifiquen en el bon sentit, perquè consideren que estan aportant alguna cosa de profit a l'Escola.

Així mateix, en la discussió també han sorgit altres aspectes sobre l'aportació dels càrrecs que no havien estat tan explicitats al qüestionari. El treball de les habilitats socials és un tema important per als participants del *focus group*. Comenten que tenir un càrrec també ajuda a treballar les relacions socials amb d'altres companys que no són del mateix curs. Et relaciones a les reunions amb nens i nenes d'altres cursos, comenten. És com si tinguessis la teva feina. És un sacrifici, és feina i és responsabilitat.

Al ser preguntats pel significat dels Colors, un 53,1% dels participants comenta que vol dir formar part d'un equip, un 23,4% aposta per "ser company", un 20,3% considera que significa treballar per tothom i el 3,1% restant afirma que es tracta d'un orgull.

Pel que fa al servei dels Colors a l'Escola, els participants ofereixen els següents conceptes: un 32,8% afirma que impliquen cohesió de grup, un 25% comenten que ajuden amb l'organització de l'Escola, un 23,4% pensen que treballen molt les tasques col·laboratives, un 12,5% considera que impliquen un treball de l'esforç i la constància, mentre que el 6,3% restant els veu com un símbol de l'Escola.

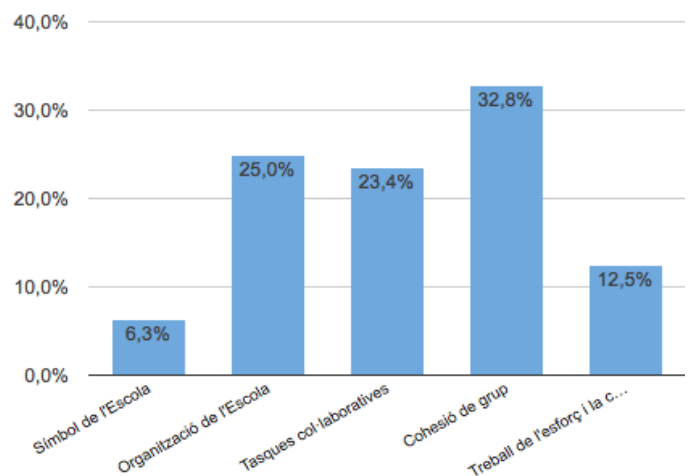

Figura 2. Concepcions de l'alumnat respecte els Colors

Els nois i noies que han participat al focus group

reafirmen aquests conceptes que han sortit al qüestionari. Ser d'un Color, diuen, vol dir ser d'un grup i formar-ne part, defensar-lo i voler que guanyi.

Malgrat al qüestionari el terme "competir" no surt, al focus group es qüestiona als participants si els Colors els ensenyen a competir. Amb rotunditat afirmen que sí, i expliquen que ells consideren que es tracta de saber perdre i saber guanyar i que, això, els Colors els ho ensenyen constantment amb les dècimes, els càrrecs i les competicions esportives, entre d'altres.

Seguint el fil del guanyar o el perdre, comenten també que ells s'esforcen per guanyar, però que si no és el cas, ho proven una altra vegada. Així mateix, afirmen que el fet de formar part d'un Color determinat i competir per ell no els fa despreciar els altres dos:

¹¹ Focus Group realitzat amb alumnes el 31 de Març de 2017 (fragment 57 SC2)

Ens fa tenir respecte. Perquè són nens i nenes de l'Escola, i nosaltres els coneixem. Jo sóc del Color Blanc i m'agrada molt que el meu Color guanyi, però si no ho mereix doncs (...) guanyarà un altre Color. Altres vegades ha guanyat el meu¹².

Finalment, per tancar la discussió dels Colors, s'ofereix un fragment de conversa que reflecteix clarament l'estima i el sentiment de pertinença que s'ha desenvolupat en els alumnes que han estat immersos en aquest model pedagògic:

- Us estimeu el vostre Color?
- Molt!
- Us canviariu de Color?
- Mai! A més, tota la meua família som del Verd, tota! I jo també he estat del Verd¹³.

Pel que al concepte de la responsabilitat, el 35,9% dels participants considera que ser responsable vol dir ser curós i ordenat, un 29,7% pensa que és ser autònom, un 18,8% creu que implica saber liderar, un 12,5% considera que és saber fer bé les tasques, mentre que el 3,1% restant afirma que es tracta que confiïn en tu.

Quan se'ls pregunta pel seu propi grau de responsabilitat, en una escala gradual en la que 5 és "Molt" i 1 és "Gens", un 46,9% es situa en el valor 4, seguit d'un 25% que es situa en el valor 3, un 23,4% es situa al valor 5, mentre que el 4,7% restant es situa en el valor 2.

Parlant del concepte de l'autonomia, un 67,2% la relaciona amb el fet de fer les tasques per un mateix, un 15,6% ho lliga amb tenir responsabilitats, un 9,4% considera que implica tenir capacitat de decisió i el 7,8% restant ho relaciona amb "ser independent".

Quan se'ls pregunta pel seu propi grau d'autonomia, en una escala gradual en la que 5 és "Molt" i 1 és "Gens", un 42,2% es situa en el valor 4, seguit d'un 35,9% que es situa en el valor 3, un 15,6% es situa al valor 5, un 3,1% es situa en el valor 2 i el 3,1% restant es situa en el valor 1.

En aquest sentit, cal entendre que la responsabilitat i l'autonomia són dos conceptes que cal desenvolupar en una mateixa direcció, és a dir, no s'entenen l'un sense l'altre. Per les paraules dels participants del focus group s'entreveu que es tracta de dos aspectes que, gràcies a la seva participació en el projecte de la Vida Social, tenen desenvolupats en un nivell molt alt. Tal com s'afirma al Projecte Pedagògic (2016), els objectius respecte la responsabilitat i l'autonomia són oferir un marc on l'alumnat es pugui organitzar i canalitzar les seves capacitats, potenciar l'autonomia i la responsabilitat per afavorir l'autoestima de l'alumnat, que els infants puguin aprendre a compartir responsabilitats per a aconseguir entre tots objectius comuns així com conscienciar de la pròpia responsabilitat a partir d'activitats dins la quotidianitat de l'Escola.

¹² Focus Group realitzat amb alumnes el 31 de Març de 2017 (fragments 115 C3)

¹³ Focus Group realitzat amb alumnes el 31 de Març de 2017 (fragments 102-107 MM, C3, C2, SC1)

Conclusions

El present estudi pretenia respondre a tres objectius inicials, dels quals s'en desglossen les principals conclusions a continuació:

Respecte al primer objectiu, s'ha fet una revisió exhaustiva de bibliografia de diferents procedències, s'han realitzat entrevistes exploratòries a dos experts en el camp d'estudi així com una revisió d'alguns documents de l'arxiu bibliogràfic personal de Pere Vergés. Amb tota aquesta recerca s'ha construït el marc teòric d'aquest treball, del qual es destaca la fixació de Vergés perquè l'Escola sigui un agent de transformació social, considerant-la una ciutat ideal on els infants són els ciutadans, amb uns drets i deures envers la col·lectivitat, una constant en la seva tasca pedagògica.

Fent referència al segon objectiu, s'ha pogut observar com les concepcions de Pere Vergés (1935) al voltant del seu projecte així com els objectius que explicita el Projecte Pedagògic (2016) guarden una estreta relació amb el que es fa avui dia a les aules de l'Escola Garbí Pere Vergés de Badalona. D'aquesta manera, es destaca com el projecte ideat per Vergés fa gairebé un segle s'ha mantingut força intacte fins als nostres dies. Així mateix, gràcies a la participació de mestres de l'Escola (ja jubilades i en actiu) en un *focus group*, s'ha pogut determinar de quina manera es materialitza la teoria pedagògica, destacant sobretot la gran coneixença que tenen les mestres sobre el projecte, la seva capacitat per gestionar-lo i mantenir-lo actiu, involucrant els infants en el projecte i el seu desenvolupament com a persones integrals.

Pel que fa al tercer objectiu, es pot concloure que el projecte de la Vida Social ha exercit una influència molt potent en el tarannà personal dels alumnes que han participat d'ell. Destacant sobretot el desenvolupament de característiques com la responsabilitat, l'autonomia i l'autogestió, tal com es dedueix dels resultats obtinguts mitjançant el qüestionari i *focus group* realitzats. Tanmateix, també s'ha detectat un gran sentiment d'estima i pertinença al grup per part dels alumnes participants, cosa que reforça la idea presentada al Projecte Pedagògic (2016) segons la qual es pretén fomentar el sentiment de pertinença a un grup organitzat amb unes normes, uns drets i uns deures, així com a fomentar el respecte a la diversitat dels membres del grup.

Pel que fa a les limitacions que s'han presentat en aquesta investigació aquestes han estat, fonamentalment, al voltant de la mostra. Malgrat que aquesta hagi estat justificada per a la present recerca, un increment en la mostra permetria augmentar la qualitat i fidelitat de les dades obtingudes. En aquest sentit, i entenent que es tracta d'una investigació que ha estat molt acotada en uns determinats aspectes de la pedagogia de Pere Vergés, les futures línies d'investigació ofereixen un espectre molt ampli.

Referències bibliogràfiques

- Ajuntament de Barcelona: Conselleria - Regidoria de Cultura. (1938). *Escola del Mar* (1^a ed.). Barcelona: I.G. Seix i Barral.
- Arxiu bibliogràfic i fotogràfic i biblioteca personal de Pere Vergés. Escola Garbí Pere Vergés de Badalona. Fundació Escoles Garbí.
- Aymar Godó, M. (1997): *Pere Vergés Psicopedagog*. URL. Tesi Doctoral
- Balcells, A. (2009). Civisme i higiene: El programa d'educació ciutadana de la Mancomunitat de Catalunya, 1914-1923. *Cercles: Revista d'història cultural*, vol(12), p.49-74.
- Balcells, A. (2014). *La Mancomunitat de Catalunya, 1914-1925: El primer pas vers l'autogovern des de la desfeta de 1714* (2^a ed.). Barcelona: Diputació de Barcelona.
- Balcells, A. Pujol, E. i Sabater, J. (1996). *La Mancomunitat de Catalunya i l'autonomia* (1^a ed.). Barcelona: Proa.
- Cònsul, I. i Fundació Pere Vergés (Coord.). (1996). *Pere Vergés (1896-1996): Centenari* (1^a ed.). Barcelona: Edicions 62
- Fundació Escoles Garbí. (2006). *40 anys educant ciutadans* (1^a ed.) Barcelona: Soler Tallers Gràfics S.A.
- González-Agàpito, J. (Coord.). (1998). *Pere Vergés i Farrés: 1896-1970* (1^a ed.). Barcelona: Ajuntament de Barcelona
- Llorens i Vila, J. (1994). *La Mancomunitat de Catalunya: 1914-1925* (1^a ed.) Barcelona: Barcanova.
- Martorell, A. i Vergés, P. (1979). *Colònies Escolars de l'Ajuntament de Barcelona* (1^a ed.) Barcelona: Turissa.
- Saladrigas, R. (1988): *L'Escola del Mar i la Renovació Pedagògica a Catalunya: Converses amb Pere Vergés* (2^a ed.). Barcelona: Edicions 62.
- Ventalló, J. (1964). *Les escoles populars ahir i avui*. (1^a ed.) Barcelona: Nova Terra.
- Vergés, P. (1947). *Libro de Evocaciones: 1922-1947* (1^a ed.). Barcelona: Altés.
- Vergés, P. (1964). *La Escuela del Mar: Una escuela y una vocación* (1^a ed.). Barcelona: Publicaciones de la Antigua Escuela del Mar.
- Vergés, P. (1964). *Una experiencia pedagógica consoladora* (1^a ed.). Barcelona: Criterion.
- Vilanou, C. (2017). Comunicació personal. (Entrevista gravada el 14 de febrer de 2017)
- Vilafranca Manguán, I. (2015). Entre l'Escola del Bosc (1914) i l'Escola del Mar (1922): Dues iniciatives pedagògiques enmig d'una Dictadura. *Temps d'Educació*, vol(49), p.107-109.

Agraïments

A l'Escola Garbí Pere Vergés de Badalona, per ser casa meva durant quinze anys i acollir-me ara com mestra de pràctiques i investigadora novella. Tant de bo els nostres camins es tornin a trobar.

A totes les mestres, passades i presents, que han aportat la seva visió a aquesta investigació. Gràcies per oferir-me aquelles petites píndoles de saviesa.

Als alumnes de 6è d'Educació Primària del curs 2016-2017. Gràcies per deixar-vos fer tantes preguntes i permetre'm tafanejar una estona en els vostres pensaments sobre l'Escola.

Al Dr. Conrad Vilanou per les orientacions històriques i per recomanar-me la figura del Prof. Jordi Brasó, antic alumne de l'Escola i bon coneixedor del passat i el present del projecte.

Al Dr. Lucinio González, pels consells en estadística i anàlisi de dades.

Als meus pares, qui van escollir per a mi una escola de tarannà tan especial, l'Escola Garbí Pere Vergés de Badalona: la meva Escola, la que va inocular en mi aquesta passió i vocació pel magisteri i la pedagogia.

A en Martí, per les llargues hores de suport emocional.

ANNEXOS

1 - Disseny de les entrevistes exploratòries

Bon dia, sóc la Marta Mèlich. Li agraeixo per endavant la seva participació al meu Treball de Fi de Grau. Voldria recordar-li que en tot moment es respectarà la seva privacitat, assegurant el seu anonimat. Les dades obtingudes gaudiran de total confidencialitat per part de l'investigadora.

1. Quina és la seva professió actual?
2. Què el va portar a dedicar-se a aquest camp d'estudi?
3. Quina és la seva relació amb la pedagogia de Pere Vergés?
4. Què suposava educar en la democràcia durant els inicis del segle XX?
5. De quina manera es va haver de regular o modificar el projecte amb l'arribada de la dictadura franquista?
6. Com ha sobreviscut un projecte de caire tant democràtic durant els anys de la dictadura fins als nostres dies?
7. Considera que aquest projecte iniciat fa uns vuitanta anys té vigència avui dia?
8. Quines eren les motivacions que van dur a Pere Vergés a construir un model pedagògic d'aquestes característiques?
9. Quines eren les influències pedagògiques del mestre tant a nivell català com europeu pel que fa a l'educació de futurs ciutadans?
10. Voldria afegir quelcom més a l'entrevista?

2 - Transcripció de l'entrevista al Dr. Conrad Vilanou

Les interaccions que a continuació es transcriuen han tingut una durada aproximada d'una hora. L'entrevista es situa al despatx del Dr. Conrad Vilanou, al Campus Mundet de la Universitat de Barcelona. Abans de començar se li proporciona un guió de l'entrevista així com el consentiment informat que s'ha redactat.

Hi són presents en aquesta entrevista el Dr. Conrad Vilanou (CV) i Marta Mèlich (MM), la investigadora.

1 MM: Quina és la seva professió actual?

2 CV: Des de l'any 2003 sóc Catedràtic d'Universitat del Departament de Teoria i Història de l'Educació de la Universitat de Barcelona.

3 MM: He seguit una mica la seva trajectòria i voldria saber què el va dur a dedicar-se a aquest cap d'estudi.

4 CV: L'educació és un fenomen que més o menys tothom ha passat i llavors, clar, un sempre vol reflexionar sobre si mateix. Òbviament, és retornar a la infància i pensar que no has tingut la millor educació que tu haguessis desitjat i voldries puguer dibuixar altres mapes conceptuals i discursius perquè les properes generacions siguin millors. Aquest és l'interès, reflexionar sobre tu mateix i conèixer-te a tu mateix, i la millor manera de fer-ho és reflexionar sobre l'educació que vas rebre.

5 MM: Quina és la seva relació amb la pedagogia de Pere Vergés?

6 CV: És purament accidental (...) professional, diria. En aquest sentit, la vida t'hi porta. Fa uns anys va haver-hi un centenari i se'm van encarregar una sèrie de feines. Jo crec que va ser a redòs d'aquest esdeveniment, els historiadors funcionem una mica pel calendari, que vaig escriure sobre les influències de Goethe en la pedagogia de Pere Vergés i algun altre article per l'Ajuntament de Barcelona. Però d'això ja en fa uns vint anys.

7 CV: També, la meua relació amb Nemesi Ponsati i Solà i el meu passat esportiu, vinculat amb el Club Natació Barceloneta, va provocar que aquest ambient també funcionés com a caldo de cultiu per escriure alguns articles més sobre Pere Vergés.

8 CV: També, haver llegit articles de Joan Tusquets, qui segurament va conèixer personalment a Pere Vergés, em fa l'efecte que em va ajudar molt a entendre la visió cristiana del pedagog.

9 MM: Què suposava educar en la democràcia durant els inicis del segle XX?

10 CV: És la idea de fer una Catalunya moderna i civilitzada. És el projecte noucentista d'Eugeni d'Ors, que volia fer de qualsevol poble de Catalunya una polis grega. És aquesta idea de tornar als grecs i al Classicisme com a contrafort al Romanticisme.

11 CV: (.....) En Pere Vergés té la gràcia, en tot cas, d'assumir les dues tradicions: la tradició romàntica però també la tradició neoclàssica, que vol dir mediterrani, i mediterrani vol dir ordre i senzillesa. És tornar a la democràcia grega davant dels grans moviments obrers del segle XIX, que van dur a l'anarquisme, al comunisme i a la Revolució Soviètica de 1917, però sobretot al gran drama de la Barcelona de 1909, amb la Setmana Tràgica. I davant de Ferrer i Guàrdia i l'Escola Moderna, que és el que la pedagogia catalana, malauradament, sempre exporta com a gran vehicle (...) aquesta pedagogia d'ordre, de treball, d'esforç, de l'excel·lència per l'obra ben

feta. Al cap i a la fi, es tracta de plantejaments que es troben a Europa i que Catalunya els sap modular perfectament Eugeni d'Ors.

12 CV: És el fet de buscar el treball i això forma part d'una intel·lectualitat reformista europea, que volia el progrés però amb ordre, sense aldarulls. Tenien por, por de les revoltes, que Barcelona esdevingui, com va ser-ho molts anys, una ciutat de bombes i d'anarquistes. Llavors, davant d'aquesta por, volien fer dels barcelonins, dels gironins, dels terrassencs, i dels de Reus i dels tortosins una ciutat d'ordre, de gent civilitzada, que camini correctament, que no digui paraulotes, que formalment sigui impecable.

13 MM: De quina manera es va haver de regular o modificar el projecte amb l'arribada de la dictadura franquista?

14 CV: Jo això no ho conec massa. (.....)

15 CV: M'imagino que el que queda és l'esperit de l'Escola del Mar, que acaba l'any 1938 de la manera que acaba. Durant el 39-40, els que intenten salvar-ho, intenten modular-lo i canalitzar-lo dins els pocs forats que deixa el règim i en certa manera es manté un esperit d'escola innovadora, com una escola d'assaig. Això no seria possible sense aquests catalans que van haver de patir un exili interior i que, dins d'aquest exili interior, van fer una activitat de resistència cultural, política i pedagògica. I l'Escola del Mar manté un cert aire d'una escola de modernitat que, tot i que no nega els principis del règim franquista, perquè no els pot negar, manté l'aire de modernitat.

16 CV: Això a Pere Vergés se li fa insuportable i ha de crear una escola a Esplugues, Garbí, que el seu nom remet a mar, és un vent que dona aquesta imatge romàntica i que manté aquest ideari. L'Escola del Mar queda com una cosa residual en el record perquè les circumstàncies ho van provocar.

17 CV: Era una escola innovadora però minoritària, i això al règim tampoc li feia gaire mal.

18 MM: Com ha sobreviscut un projecte de caire tant democràtic durant els anys de la dictadura fins als nostres dies?

19 CV: Perquè hi ha una cosa que en diuen la tradició, que jo hi crec. Hi ha gent que no hi creu. (...) Si creus en la tradició, els antics alumnes es converteixen en els referents de la tradició. Són els pares que, tot i que es van educar en una escola determinada, mantenen la tradició i envien els fills a la mateixa escola o similar de mestres que s'han format en aquest caliu.

20 CV: Té una certa tradició britànica, em fa l'efecte, (.....) aquest esperit d'haver format d'un "Color" o d'una escola, d'haver anat a Eaton, a Oxford.. és a dir, aquesta pertinença a una escola. Hi ha aquesta tradició col·legial, i això Pere Vergés ho va mantenir com un esperit que ha continuat, de l'Escola del Mar, a la Rosaleda de Montjuïc i, posteriorment, amb una sèrie d'iniciatives privades que ho fan perviure i van heredar l'ideari.

21 MM: Considera que aquest projecte iniciat fa uns vuitanta anys té vigència avui dia?

22 CV: Aquestes pedagogies tenen un toc molt burgès. Jo voldria que tinguessin vigència, però això ens fa veure que el món ha canviat molt, ha canviat massa, i a mi això em costa d'entendre. És a dir, aquestes pedagogies eren pedagogies burgeses. Una altra cosa és el poc valor que en aquest país se li ha donat a la burgesia com a element de construcció de país. Pedagògicament té molt més ressò Ferrer i Guàrdia que no pas Pere Vergés, i molt més alguns intel·lectuals com Sartre, a França.

23 CV: Aquest tipus de pedagogies burgeses, ben pensades, però amb un punt elitista, que formen classes mitjanes, que estan pensades per crear l'elit de la societat, no han estat valorades per la societat, com si la burgesia no tingués cap element positiu. No tot el que és burgès és pejoratiu. Si que li reconec a la burgesia la força que va tenir als segles XIX i XX.

24 CV: Es tracta d'una pedagogia, però, que avui no es correspon amb el món postmodern. Va néixer d'una crisi de la modernitat a la que la burgesia va voler donar resposta.

25 MM: De totes maneres, Pere Vergés venia d'origens humils, la seva família era de Poble Sec i ell va créixer en escoles del Districte VIè. Em refereixo, ell no és d'origen burgès però les seves pedagogies acaben formant part de la burgesia perquè no poden formar part de l'escola pública.

26 CV: Sí, però quan jo parlo de burgesia no la vull identificar amb l'escola privada, ans el contrari. El que passa amb el cas de Pere Vergés i aquella generació és que l'Escola era un vehicle d'ascens social, i quan tu agafes qualsevol pensador d'aquell moment pots veure que hi ha un gran respecte per la figura del mestre i de l'escola.

27 CV: El que ha canviat és que abans l'escola i el mestre eren vistos com una palanca social en aquells moments, que permetien entrar al món laboral d'una manera més o menys estable. Aquesta idea de l'Escola com a vehicle d'ascens social avui dia no la tenim, l'escola ha canviat, i és per això que aquest tipus de models avui trontollen, perquè les mentalitats i objectius de la societat han canviat. El que ha canviat és la societat. Aquell modern escolar de Pere Vergés està construït sobre un model de societat burgès en una societat en crisi i que, actualment, no està a l'abast de tothom.

28 MM: I doncs, quines eren les motivacions que van dur a Pere Vergés a construir un model pedagògic d'aquestes característiques?

29 CV: No ho conec gaire. (...) Suposo que la seva pròpia experiència. Jo em vaig interessar per la meva educació arran de la meva vida escolar. Jo vaig néixer al barri de la Ribera de Barcelona i per tant, sóc conscient del què significava una educació i una vivenda en aquells moments. Pisos molt petits, dietes justes, on la salut i la higiene eren béns molt escassos. Generalment, quan un dissenya un sistema educatiu, acostuma a dibuixar mentalment tot allò que no té.

30 CV: Vergés volia infants sans, oferint-los dietes calòriques. Hem de pensar que l'Escola del Mar, en principi, era per nens amb dificultats respiratòries. Els nens que tenien salut em consta que no hi anaven o com a molt els duien un dia a la tarda. Aquella escola, primer de tot, tenia una funció d'oferir educació física i, per tant, fer nens sans i forts en una època que hi havia malalties endèmiques com el tifus o la grip, que es va endur moltes famílies. Tot aquell ambient de sordidesa moral estava situada en el tabú, en la hipocresia.

31 CV: Pere Vergés, en el moment del regeneracionisme dels anys 20, apostava pel culte al sol (molt romàntic), banys d'aire, banys de mar, gimnàstica sueca, tot per enfortir la salut. Tot comença amb allò físic. És molt darwinista i romàntic, del segle XIX. (.....) Vergés s'obre al mar molt abans que la ciutat de Barcelona ho fes, en aquell moment hi havia una institució esportiva (Club Natació Barceloneta) i una institució pedagògica (Escola del Mar) que estaven obertes al mar, entenent-lo com a font de vida. Per això en el sistema pedagògic de Pere Vergés el primer és el cos, després ja vindrà l'esperit.

32 MM: Quines eren les influències pedagògiques del mestre tant a nivell català com europeu pel que fa a l'educació de futurs ciutadans?

33 CV: Jo crec que això està en l'ambient. Aquestes idees estan en l'ambient. Al segle XX hi ha una quantitat d'estímuls pels mestres extraordinaris. Diuen que el segle XX és el segle dels infants, i és que arriben unes idees antigues del segle XIX de Pestalozzi i de Fröbel, les noves de Montessori i Décroly, i això està en l'ambient. Hi ha congressos internacionals de l'Escola Nova, hi ha idees de pacifisme, d'internacionalisme, de cosmopolitisme. Hi ha la Primera Guerra Mundial, i això fa que els educadors que l'època pensin que l'educació ha de ser la salvaguarda del món.

34 CV: Pere Vergés desenvolupava una pedagogia marítima, molt romàntica, de cara al mar. Jo crec que està en l'ambient pedagògic de principis de segle. Hi havia un rebombori de reforma molt present. Estic segur que Vergés va llegir Goethe, els romàntics i que escoltava la música romàntica, segur. També estic segur que l'ideari dels Jocs Olímpics també el va influenciar perquè clar, l'olimpisme no és més que una versió de la polis grega, per tant, hi ha elements mediterranis que d'Ors divulgava amb el Noucentisme i que Vergés segur que va absorbir arrel dels seus Seminaris i també a través de l'autodidactisme. (...) Era gent que devorava literatura i que estava molt al cas del que passava al món.

D'Ors volia convertir Barcelona en una societat culturitzada, i això es va reflectir a les escoles del moment.

35 MM: Creu que hi ha algun tema que no s'ha tractat en el transcurs de l'entrevista que seria important tenir-lo en compte?

36 CV: (...) Ara se'm faria difícil dirigir un treball que aprofundís en la matèria que tu tractes. Probablement tractaria de descobrir com aquesta pedagogia s'ha sistematitzat amb el món postmodern i com els qui sou deixebles d'allà dialogueu des d'aquesta pedagogia amb els reptes del món d'avui. Això donaria els límits i potestats d'aquesta pedagogia per al món del segle XXI. Perquè, és clar, es un món d'alta tecnologia i molt competitiu i caldria veure com la pedagogia s'adapta als signes del temps.

37 CV: Diria que et preparen no per ser un gran tècnic sinó per ser una gran persona, i això evidentment té moltes potencialitats. Està pensant en tot l'ésser humà, i això té moltes possibilitats d'aplicació. (...) Té l'element mediterrani i l'element germànic, que poden configurar un arquetipus d'home integral, adaptable. Podria passar que els nois i noies formats en aquest tipus de pedagogia estiguessin molt preparats per donar respostes i tenir capacitat de lideratge perquè la pedagogia està basada en treball d'equips, de colors, en formar gent que sàpiga fer funcionar grups humans.

3 - Transcripció de l'entrevista al Prof. Jordi Brasó

Les interaccions que a continuació es transcriuen han tingut una durada aproximada de quaranta cinc minuts. L'entrevista es situa al despatx del Professor Jordi Brasó, al Campus Mundet de la Universitat de Barcelona. Abans de començar se li proporciona un guió de l'entrevista així com el consentiment informat que s'ha redactat.

Hi són presents en aquesta entrevista el Prof. Jordi Brasó (JB) i Marta Mèlich (MM), la investigadora.

1 MM: Per començar, m'agradaria conèixer quina és la seva professió actual. A què es dedica?

2 JB: Sóc professor d'Educació Física de Secundària, de Cicles Formatius, del CAR de Sant Cugat i aquí a la Universitat de Barcelona estic de Professor Associat.

3 MM: I quina matèria imparteix ara?

4 JB: Aquí a la UB imparteixo Història de l'Educació i Economia de l'Educació.

5 MM: I (...) què el va portar a dedicar-se a aquest camp d'estudi? Perquè, si ve de l'Educació Física, com ha arribat a la Història?

6 JB: Bé (...), la veritat és que quan vaig acabar Educació Física el que em va sobtar és que durant tota la carrera no havia fet Escacs. Llavors vaig començar a fer la tesina, en la vessant més de Psicologia i <bueno>, per coses de la vida vaig trigar una mica més en fer-la, vam tenir nens, i va quedar tot una mica en "stand-by".

7 JB: Llavors vaig conèixer un professor especialitzat en Història i amb ell vam començar a tractar tot aquest tema de Pere Vergés, l'educació i (...), en tot això estava a l'Autònoma però vam veure que el millor era en Conrad Vilanou i llavors ell em dirigeix la tesi i en tres mesos com a tard l'haig de presentar.

8 MM: Quina és la seva relació amb la pedagogia de Pere Vergés?

9 JB: Bé, doncs, vaig ser estudiant des d'Infantil fins a COU de l'Escola Pere Vergés de Badalona.

10 MM: Què suposava educar en la democràcia durant els inicis del segle XX, quan Pere Vergés engega aquest model amb l'Escola del Mar?

11 JB: Jo crec que els inicis del segle XX hi havia un gran problema amb la infància a Barcelona. (...) Molts d'ells estaven per la ciutat, sense educació, aquells qui no tenien diners robaven i no hi havia higiene. L'inici de l'Escola del Mar ve arrel de tots els esforços de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona i, a partir d'aquí, es comença a potenciar l'escola.

12 JB: Aquí hi ha una figura que es considera molt important que és la de Manuel (...)

13 JB i MM: Ainaud

14 JB: que és una figura clau perquè situa Pere Vergés a la direcció de l'Escola del Mar i llavors (...) més que l'Escola, Vergés deia que el més important de la seva pedagogia havia estat la Colònia Vilamar a Calafell. És on es solia (...), perquè (...) hi ha uns punts d'Escola Nova que els va redactar Ferrière com a terme orientatiu. Vergés considerava que a les colònies a Vilamar, com que era un internat, és on de debò es complien tots aquells punts.

15 MM: De fet, tot allò que he llegit sobre Vilamar és molt (...) un calc del que es fa a l'Escola, no? (...) El tema de la organització, la competició entre barris i cases (...).

16 JB: Ara estic investigant això i em sembla que sóc l'únic d'Espanya que tinc el Diari de Vilamar, que era (...), Pere Vergés va estar el 22, el 23..., em sembla, i després al 31. I després va venir Artur Martorell uns anys. I aquest diari era fantàstic, perquè el feien tots els alumnes. De fet, a la Filmoteca de Catalunya, si vas, hi ha un petit curtmetratge, on es veu tota la vida d'allà a Vilamar. Quan toquen el corn i els nens s'aixequen, (...). I un altre tema interessant és que tots els noms de les aules de les escoles d'avui vénen dels noms que ja hi havia a Vilamar! Nausica i Eneida, les barques, o Mireia (...).

17 MM: Amb l'arribada de la dictadura franquista, clar, Pere Vergés tenia un model que era molt d'educar en la democràcia, d'educar el ciutadà, de formar gent crítica, lliure en els seus pensaments, de quina manera es va haver de regular o modificar el projecte amb l'arribada de la dictadura franquista, si és que es va haver de modificar?

18 JB: Bé, a partir de 1939 no és un període que jo tingui molt controlat, perquè els meus estudis tracten períodes anteriors. D'altra banda, i tot i que poguéssim pensar que Vergés fos tan crític i tot plegat, tinc la sensació que potser no ho era tant, de crític, eh? (...) Potser l'únic crític que hi ha hagut de debò és Ferrer i Guàrdia que (...) el van matar. De totes maneres, sí que penso que va mantenir la seva voluntat perquè el nen seguís sent crític i reflexiu. Però tot aquest tema d'enfrontar-se a la societat, no ho crec.

19 MM: No, (...) no s'enfrontava a la societat, no. Pere Vergés als ulls del franquisme no molestava..

20 JB: No, no molestava. Però, per exemple, Ferrer i Guàrdia ho criticava tot. Inclús estava en contra que s'utilitzés el català, la seva idea era que tots fossin trilingües. També amb la dictadura de Primo de Rivera des de l'Escola del Mar es van adaptar bastant i feien les classes en castellà.

21 MM: Sí, és cert. Jo em refereixo a el fet que dins l'Escola hi hagués eleccions, tot el tema del treball en equip.. El franquisme anava molt a atacar tots aquells valors. I malgrat això, Pere Vergés segueix traslladant la seva pedagogia amb cada trasllat de l'Escola... de la Barceloneta a Montjuïc, d'allà al Guinardó... Com és que ha sobreviscut un projecte d'aquest caire durant una dictadura tant llarga com la franquista i ha arribat fins als nostres dies?

22 JB: Jo crec que al final sempre hi ha voluntat dels poders públics, en el fons, d'intentar seguir com sigui. I, al final, no hi ha tantes escoles en aquell moment.. Cal escolaritzar i l'Escola del Mar n'és una opció.

23 MM: Considera que aquest projecte iniciat fa uns vuitanta anys té vigència avui dia?

24 JB: A què et refereixes amb la vigència?

25 MM: Si (...) té sentit seguir treballant i educant els ciutadans amb aquest projecte en el dia d'avui.

26 JB: Sí, té sentit i, pel que jo veig, no es fa ja gairebé res a Pere Vergés del que es feia en la meva època. Relacionat amb això, ara estan implementant el projecte Escola Nova 21 quan els pedagogs de principis del segle passat els donen mil voltes, penso jo. El problema no és el com, és el què.

27 MM: Quines eren les influències pedagògiques del mestre tant a nivell català com europeu pel que fa a l'educació de futurs ciutadans?

28 JB: Jo crec (...), bé, primer hauríem de mirar que aquí a Catalunya és Eugeni d'Ors i Joan Crexells. D'Ors tenia a Barcelona el Seminari de Filosofia per a elits de la societat. Entre ells hi eren Vergés i Crexells. Per altra banda, també hi havia molta influència anglesa, bastant important. I, si tiréssim més enrere, tota la part ideal i estètica de l'Antiga Grècia.

29 MM: Voldria afegir quelcom més a l'entrevista? O suggerir alguna línia de investigació que es pugui complementar amb l'actual?

30 JB: Crec que la línia de investigació que estàs portant a terme és molt concreta i està ben acotada. Si t'interessa el tema podria ser interessant indagar més en les característiques històriques de la Colònia a Calafell, que hem parlat abans, o fins i tot de la vida a l'Escola del Mar.

31 MM: Bé, doncs moltes gràcies per la seva atenció. Li agraeixo molt que m'hagi ajudat i orientat en la meva investigació.

32 JB: A disposar.

4 - Disseny del qüestionari

La Vida Social a l'Escola

Benvolgut/da alumne/a,
Sóc la Marta Mèlich Ruiz. Estudio 4t curs d'Educació Infantil a la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna - Universitat Ramon Llull. Aquest any estic fent el Treball de Final de Grau, que tracta sobre la Vida Social a l'Escola Garbí Pere Vergés de Badalona.

L'objectiu d'aquest qüestionari és analitzar quina influència ha tingut aquest projecte anomenat Vida Social en la vida personal dels alumnes que hi participeu. La durada aproximada és d'uns 7 minuts.

Voldria recordar que el qüestionari és totalment anònim. El material i/o les dades obtingudes gràcies a la seva participació en aquest Treball de Recerca seran d'ús exclusiu intern de la Facultat de Psicologia, Ciències de l'Educació i l'Esport-Blanquerna. En el cas que fossin incloses en una publicació dins de l'àmbit acadèmic i científic complirien estrictament les condicions ètiques de confidencialitat exigides en una recerca d'aquestes característiques.

Moltes gràcies per la teva col·laboració!

1. Quants anys tens?

- 11
 12
 13

2. Quin és el teu càrrec actual?

La vostra resposta

3. T'agrada tenir un càrrec a la classe?

	1	2	3	4	5	
Gens	☐	☐	☐	☐	☐	Molt

4. Què és per a tu tenir un càrrec?

La vostra resposta

5. Creus que els càrrecs són necessaris per al funcionament de l'Escola?

- Sí
 No
 A vegades

SEGÜENT

Pàgina 1 de 3

5.1. Per què?

La vostra resposta

ENRERE SEGÜENT

Pàgina 2 de 3

6. Què creus que t'aporta tenir un càrrec? (selecciona dues respostes)

- Autonomia
 Responsabilitat
 Feina
 Sacrifici
 Altres: _____

7. Per a què serveixen els Colors a l'Escola?

La vostra resposta

8. Què vol dir ser d'un Color?

La vostra resposta

9. Què vol dir ser responsable?

La vostra resposta

10. Penses que ets responsable?

	1	2	3	4	5	
Gens	☐	☐	☐	☐	☐	Molt

11. Què creus que vol dir ser autònom?

La vostra resposta

12. Penses que ets autònom?

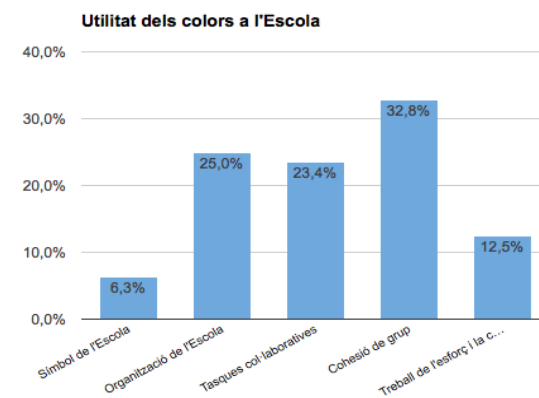
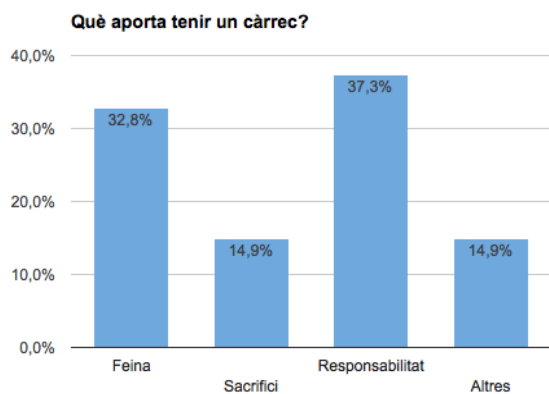
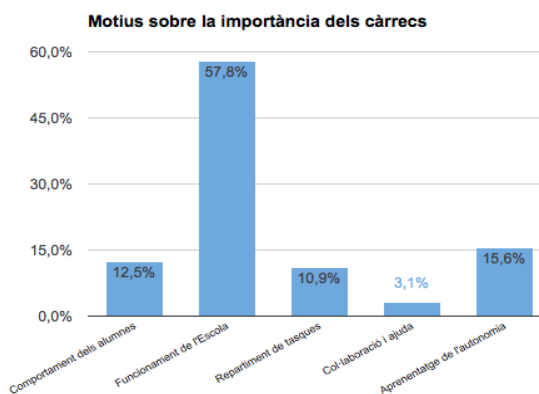
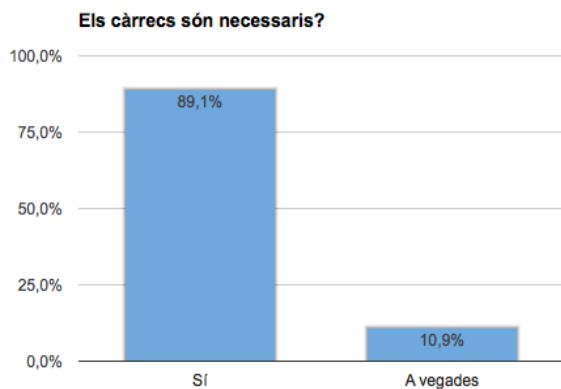
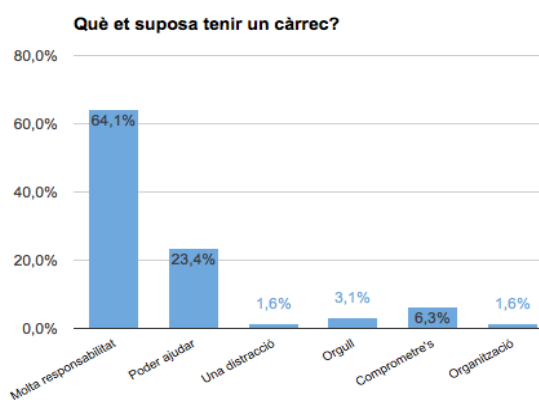
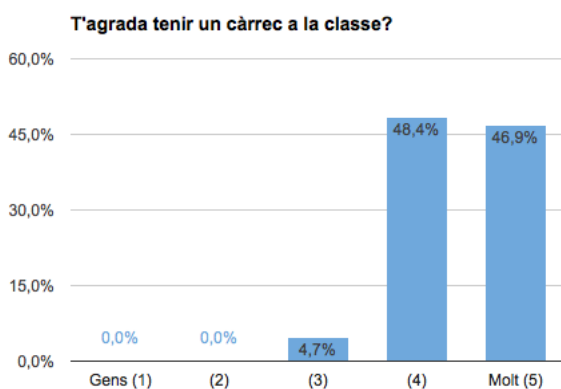
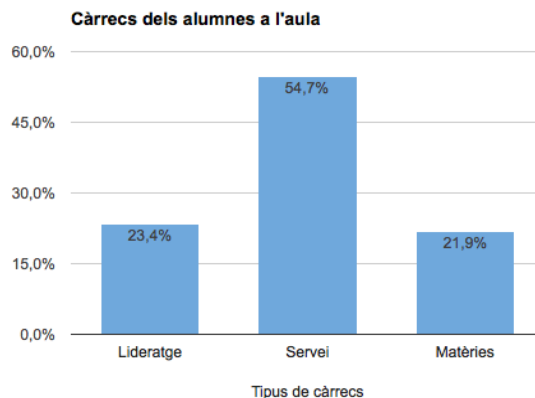
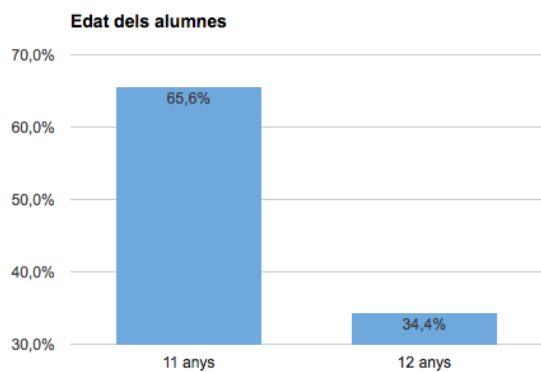
	1	2	3	4	5	
Gens	☐	☐	☐	☐	☐	Molt

ENRERE

ENVIAR

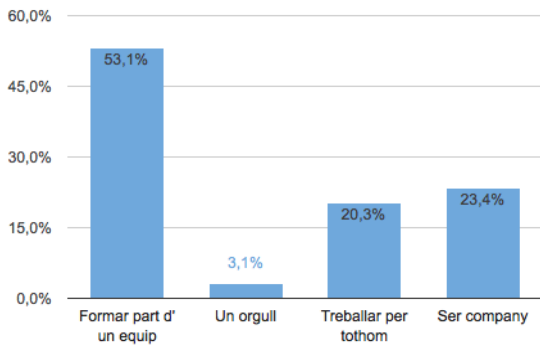
Pàgina 3 de 3

5 - Resultats del qüestionari expressats en gràfiques

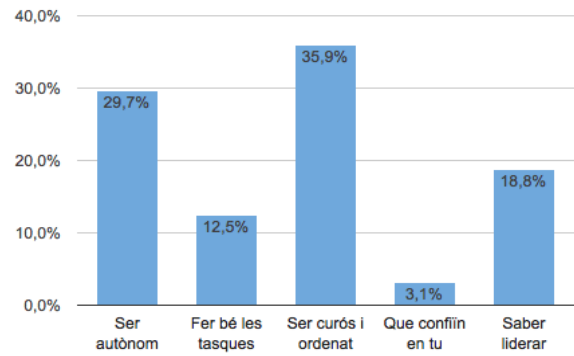

Altres: esforç, ganes, ser més social, satisfacció

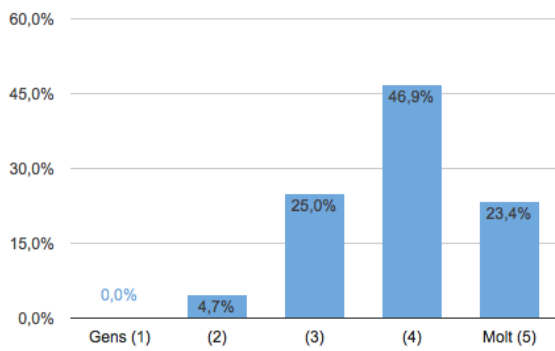
Què vol dir ser d'un Color?

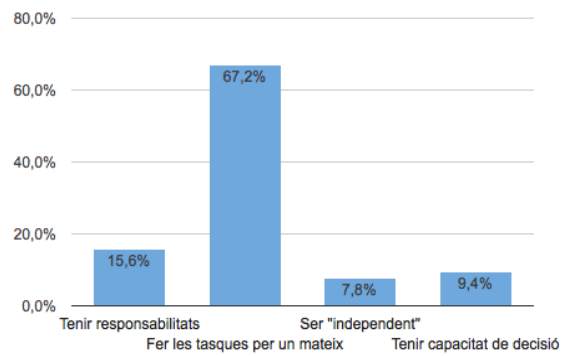
Què vol dir ser responsable?

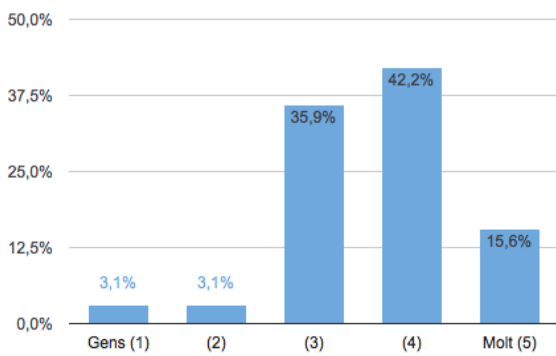
Grau de responsabilitat

Què vol dir ser autònom?

Grau d'autonomia

6 - Disseny dels focus group:

Mestres

Bon dia a tothom. Abans de començar amb el focus group voldria agrair la vostra presència i que hageu acceptat participar en la meva recerca. Us recordo que en tot moment es respectarà la vostra privacitat, assegurant el vostre anonimat en tot moment. Així mateix, les dades obtingudes seran totalment confidencials.

1. Per què és necessari educar els alumnes com a futurs ciutadans/es?
2. És l'organització de l'alumnat de l'escola un reflex de la societat democràtica?
3. Com s'encoratja els alumnes a treballar pel seu Color i evitar els individualismes?
4. De quina manera s'evita la competència insana entre l'alumnat?
5. Com es gestiona la tria dels càrrecs dins l'aula?
6. Què s'espera dels alumnes a l'hora de desenvolupar el seu càrrec?

Alumnat

Bon dia a tots. Abans de començar amb el debat voldria agrair la vostra presència i que hageu acceptat participar en la meva recerca. Us recordo que en tot moment es respectarà la vostra privacitat, assegurant el vostre anonimat en tot moment. Així mateix, les dades obtingudes seran totalment confidencials.

1. Què és un càrrec per a vosaltres?
2. Creieu que és necessària l'existència dels càrrecs?
3. Què implica ser del Consell General?
4. Considereu que teniu llibertat per dur a terme el vostre càrrec?
5. Què és i què implica formar part d'un color? I ser-ne el Cap General?
6. Considereu que els colors us ensenyen a competir?

7 - Transcripció del focus group amb les mestres

Les interaccions que a continuació es transcriuen han tingut una durada aproximada de quaranta minuts. El grup de debat es situa a la sala de reunions de Secundària de l'Escola Garbí Pere Vergés de Badalona. Abans de començar se li proporciona un guió de l'entrevista així com el consentiment informat que s'ha redactat. Hi són presents en aquesta entrevista les quatre mestres (M1, M2, M3 i M4) i Marta Mèlich (MM), la investigadora.

1 MM: Bé, comencem. Primer de tot, m'agradaria poder conèixer la seva trajectòria, com van conèixer l'Escola i a ser-ne mestres. Si volen, puc fer els honors.

2 MM: Jo vaig conèixer l'Escola perquè els meus pares van decidir portar-m'hi. Els meus pares van parlar amb la Senyoreta Bayarri, directora d'aquell moment i (...) els va agradar el projecte i em van escolaritzar aquí. I jo estic bastant segura que en el fet que jo estigui estudiant Educació i vulgui ser mestra, l'Escola ha tingut una gran influència. I ara, aquests anys que no he estat a l'Escola perquè he estat a la Universitat, ho he trobat molt a faltar.

3 M1: És important. Estimar el que un fa és molt important

4 M2: I ara que fas de mestra, diríem, t'hi trobes bé? Com quan eres alumne?

5 MM: Sí, molt bé. Per exemple, ara que sóc a classe amb la Roser, que va ser la meva mestra a P3 i a P4, estic descobrint coses en la seva figura de mestra però alhora tinc flaixos del passat. He descobert moltes coses que jo com a nena no m'hi fixava i, ara que me la miro, com s'enfada amb els nens, o com els parla, recordo molt la meva etapa d'Infantil.

6 M2: Jo vaig venir a l'Escola perquè tenia un familiar que la coneixia molt i es coneixien amb la directora que hi havia abans a garbí, que era la senyoreta Duran. I llavors jo vaig estar uns mesos, mentre estudiava Magisteri, em van quedar uns mesos en blanc, i em van oferir d'anar a Garbí a treballar, però sense cobrar, com si fes pràctiques. I la veritat és que vaig aprendre moltíssim. I la senyoreta Duran em va dir que si jo estimava les criatures em seria molt fàcil ser mestra. Quan vaig acabar magisteri vaig entrar a treballar aquí a Badalona. I he estat aquí 44 anys, fins que em vaig jubilar. He tingut tots els cursos menys P5, és a dir, no he ensenyat mai a llegir.

7 M3: Doncs, jo quan vaig començar, l'Escola va venir a mi. Jo vivia aquí al Mas Ram i el senyor Vergés va comprar l'edifici de l'Escola i els meus pares van decidir portar-m'hi. Al llarg de tota la meva escolaritat vaig anar paint tot el projecte. Hi havia molts aspectes que em van agradar molt i em van arribar molt endins i vaig decidir que volia ser mestra. Els nens m'agradaven, sobretot els més petits, i vaig acabar fent Infantil. Mentre estudiava venia a l'Escola unes estones a fer suport i quan vaig acabar la carrera ja m'hi vaig quedar.

8 M4: Jo vaig venir a l'Escola arrel del meu germà, a qui els meus pares havien inscrit aquí. Nosaltres ja coneixíem l'Escola perquè els pares ja ens havien portat als casals d'estiu a mi i a la meva germana. Als pares els va agradar molt el projecte. jo anava a una escola religiosa i quan van tenir l'oportunitat, van demanar plaça i vaig poder entrar. Vaig notar molt el canvi i el funcionament em va entusiasmar, em va marcar moltíssim pels estudis superiors. Quan vaig acabar la carrera vaig treballar a d'altres escoles públiques i concertades. En un moment donat, vaig venir a veure a la senyoreta Bayarri i li vaig demanar per treballar aquí. Penso que tot el

bagatge que vaig agafar fora d'aquí em va anar molt bé. Però a mi l'ideari de l'Escola i el funcionament em va impressionar moltíssim quan era alumna i finalment vaig aconseguir treballar aquí. Vaig començar amb un 6è d'EGB.

9 M1: Bé, doncs jo havia anat a l'Escola del Mar del Guinardó, tenia a Pere Vergés com a director, la senyoreta Bayarri com a mestra (...) i em vaig posar a Magisteri perquè jo de petita havia viscut molt l'Escola. L'ambient familiar també acompanyava: la meva àvia era mestra, la meva germàna també, i jo vaig agafar el mateix camí. I llavors, quan vaig acabar Magisteri, vaig entrar a una acadèmia privada i allò no tenia futur, perquè l'ensenyament estava canviant, afortunadament. Llavors una amiga que era mestra a Garbí em va avisar que buscaven gent per l'Escola i vaig fer un any a Garbí. En aquell any s'obria l'Escola a Badalona i vaig venir cap aquí. I jo he estat molt a gust. He tingut des de 1r de Primària fins a 5è.

10 MM: L'eix del meu treball és la Vida Social. I em centro en els càrrecs i els Colors. Arran de les meves investigacions m'han sorgit algunes preguntes que m'agradaria poder-vos traslladar. L'Escola és eminentment democràtica. Per què és important educar els infants en la democràcia?

11 M1: Jo a Pere Vergés sempre li havia sentit a dir el mateix. L'Escola del Mar es va crear en l'època de la Segona República, i amb gent que estava a l'Ajuntament, com Ventura Gassol i d'altres, van dir que l'important era l'educació de les criatures. D'aquesta manera, van crear dotze escoles municipals que lluitaven per la mateixa màxima. Anys més tard aquestes escoles anirien perdent la seva essència i per això es van crear Garbí i Pere Vergés, perquè aquestes idees no estiguessin difuminades. Vergés deia que la gent adulta que tenia uns hàbits de democràcia era perquè a l'Escola ho havia treballat. I això és important.

12 M4: De fet Pere Vergés definia l'Escola com una ciutat, en petit, on hi havia d'haver els òrgans d'organització, gestió i govern (...) i doncs, aquesta és la idea.

13 MM: Sembla mentida, perquè per aquest TFG he anat remenant molta documentació de la Colònia Vilamar de Calafell, i em sembla que allò és el rovell de l'ou.

14 M4: La República dels Infants

15 MM: Exacte! Llegeixes i veus que en essència era autogestió. Hi havia els caps de casa (...). Allò sí que era una ciutat, no?.

16 M4: L'Escola del Mar també era una autogestió (...)

17 MM: Sí, però la colònia Vilamar es comença a projectar cap a 1917 i l'Escola del Mar es projecta cap a 1922. Llavors jo entenc que aquest model el prova primer a Vilamar i l'implementa més endavant a l'Escola (...)

18 M2: Pensa que era una època en que l'Escola era molt diferent de com és ara. Els nens que anaven a l'Escola del Mar al començament eren fills de famílies molt humils. L'Escola tenia una funció sanitària i les colònies estaven bastant pensades, crec, perquè eren moments en què els nens no sortien de casa, i hi havia moltes malalties respiratòries, i era una manera que aquells infants poguessin sortir d'aquest entorn. Aquí, de fet, hi havia molts hàbits higiènics també, no? Ara pensem en colònies i les fa absolutament tothom. Però en aquell moment no eren gens comuns

19 M4: I no tothom tenia accés.

20 M2: De fet, he sentit en algunes converses sobre Pere Vergés que hi havia nens que s'escapaven de casa per anar a l'Escola, que és on ells es trobaven bé. I amb els càrrecs passa una mica el mateix, aconseguen que tothom a l'Escola tingués algun lloc on pogués desenvolupar les seves aptituds, encara que no fossin intel·lectuals, i això encara és vigent a dia d'avui.

21 M3: El fet és que amb els càrrecs es pretén, i jo crec que s'aconsegueix amb un percentatge bastant elevat, que els infants a l'Escola trobin el seu espai, aquella aptitud amb la que ells puguin sobresortir, i això ajuda a guanyar seguretat en un mateix.

22 M1: Sí, perquè en moltes escoles el que es valora per sobre de tot és la capacitat intel·lectual, i això és una llàstima perquè hi ha criatures que, potser, en aquell moment no despenen. Jo sempre penso en l'Einstein, que l'havien categoritzat com a nul·litat absoluta per les tasques intel·lectuals, no? I jo penso que no li van saber desvetllar els seus interessos reals. I és que no tot és el treball intel·lectual. Jo penso que treballant aquí ens hem impregnat d'aquesta manera de ser, que importa molt a la vida.

23 MM: Clar. Al mateix temps, ara que poseu sobre la taula el tema dels càrrecs, jo ho he viscut molt i m'agradava triar el meu càrrec, i el feia amb il·lusió, però evitava triar càrrecs com el del lavabo, perquè no em feia especial gràcia, però m'agradaven molt tots els que implicaven escriure (...). Aquest matí em mirava els qüestionaris que he passat als infants i en alguns sorgia la idea que els càrrecs no són necessaris pel bon funcionament de l'Escola, o que podrien existir sempre i quan fossin autogestionables, sense que tothom tingués una responsabilitat...

24 M2: Bé, però això seria només canviar-li la forma (...)

25 MM: Sí, però jo també veig que els càrrecs atorguen una responsabilitat a tothom, i d'aquesta manera tothom té una tasca.

26 M2: Sí, però i de què ve poder tenir un càrrec, poder triar-lo? Ve perquè hi ha un grup, que és el Color, que durant tota la Primària participa en diferents àmbits com l'intel·lectual, el conductual o l'esportiu. (...) El Color que dins un període determinat té més dècimes és el que té dret a triar un càrrec primer. El càrrec no ha d'estar al servei dels altres, el càrrec té una consistència i una substància. Amb el nostre càrrec ajudem els altres. Hi ha càrrecs de servei que són els que als nens més els costa triar. Però això és feina del mestre, que ha de treballar molt tots aquests aspectes perquè tothom entengui la utilitat dels serveis. Per què tenim un càrrec? Per manar o per ajudar? També se n'ha de saber i s'ha d'aprendre, a manar. Hi ha càrrecs de lideratge en els quals surt molt aquest fet de manar o liderar. És la utilitat dels càrrecs: que fan sortir tots aquests detalls de la personalitat i la manera de fer dels infants i permet treballar-ho des de que són ben petits.

27 M3: Per altra banda, també penso que els càrrecs impliquen aprendre a tenir una responsabilitat. I quan s'acaba l'actuació, els nens han de poder fer la reflexió de: què és el que m'ha costat?, què és el que he fet millor? què recomanaria als meus companys? de quina manera he pogut ajudar a la classe i a l'Escola? Aquest exercici crec que no seria possible si els càrrecs es basessin en l'oportunisme. D'aquesta manera, si tothom té un càrrec, la reflexió és més efectiva.

28 M2: A vegades hi ha el perill que el càrrec sigui una cosa només pràctica. Aquí hi ha alguna cosa més. El del noticiari no només ha de penjar notícies i tenir el noticiari endreçat. Ha de buscar notícies, comentar-les (...). No és només una cosa pràctica.

29 M4: De fet, quan parlem de càrrecs, estem parlant que intentem ensenyar als nois i noies a tenir un paper de lideratge dins el seu càrrec així com a assumir un paper de responsabilitat i, a partir d'aquí, que l'Escola funcioni. El fet està en que ells són molt conscients que quan en una classe determinats càrrecs els fan molt bé, es crea una dinàmica que facilita molt la feina diària. Crec que això és molt important que ells se'n adonin. D'aquí ve la valoració i l'autoavaluació de: com ho has fet? I tot això és un exercici que els ajuda a ser persones, i a créixer.

30 M2: I això és una avantatge. Això no ve donat. Ossigui, tu no ho saps. De mica en mica, des d'Infantil tot això es va treballant i ells van veient l'ambient del que passa a l'Escola. Els actes, les presentacions de càrrecs, que són molt importants, les reunions dels infants de tots els cursos (...)

31 M4: La prova està en que ara que totes quatre tenim una edat, i hem vist passar varies generacions, te'n adones que no hi ha cap nen que vulgui marxar de l'Escola, perquè aquí es senten valorats. Potser intel·lectualment no seran els més potents, però igual n'hi ha un que té una gran capacitat per organitzar i endreçar i això s'ha de fomentar, per treballar l'autoestima de la canalla. No tot acaba amb saber moltes matemàtiques, sinó en ser persona. De fet, Pere Vergés deia: primer persones, després savis, i això és la màxima que fa que el projecte de la Vida Social rutlli. Els càrrecs i els colors són dos puntals que es retroalimenten, perquè el Color que guanya, els nens d'aquell color podran el càrrec primer però, per altra banda, si tu fas molt bé el càrrec, obtindràs moltes dècimes, farà que la classe funcioni molt bé i, per tant, el teu Color guanyarà moltes dècimes.

32 M2: Ells aprenen a que un individu fa repercuteix en tot el grup, tant si és un aspecte positiu com si és negatiu, i això dóna una responsabilitat.

33 MM: I llavors, en aquesta tria de càrrecs, com es gestiona l'aula, com s'ajuda els infants en aquest procés? Jo recordo les tries de càrrecs de quan era alumna. I penso que a vegades, aquells infants que tenien una mitjana de dècimes menor acostumaven a quedar-se amb els càrrecs que els altres no havien triat (...)

34 M2: Jo voldria remarcar que qui primer tria càrrec a la classe és el Color guanyador. No s'ha de perdre de vista el Color, el grup. Penso que a vegades ens quedem amb les individualitats i el grup és molt important. El grup, Color, guanyador és el primer que tria càrrec.

35 M1: Jo penso que també s'ha de tenir traça com a mestra de poder fer que hi hagi una rotació real. Mirar que no sempre una criatura agafi càrrecs de manar, diguem-ho així, i d'altres que siguin només ordenatius. S'ha de mirar de tal manera que es pugui negociar la tria amb ells: si tu aquest any ja has fet dues vegades de cap de classe, potser que li cedeixis a un dels teus companys que no ha tingut l'oportunitat de fer-ho. Llavors és això el que s'ha de treballar. O precisament, a un infant que sigui més aviat poc endreçat dir-li: vols dir que no t'ajudaria ser encarregat de l'ordre?

36 M2: És que la mà del mestre és importantíssima. Els nens són qui porten l'Escola però els mestres són els qui mouen els fils. S'ha de pensar que la tria és un procés molt delicat. A vegades passa que hi ha infants que desitgen que guanyi el seu Color per poder triar aquell càrrec que tant volen, i després potser no poden triar-lo perquè algú els ha passat per davant, però això també els ensenya a esforçar-se.

37 M1: Inclús, en ocasions, si dos infants no es posen d'acord sobre qui és l'escollit per fer el càrrec, surten de l'aula i ho parlen.

38 M4: El fet de triar un càrrec moltes vegades serveix per això; perquè reflexionin i ho parlin entre ells. I això també va molt bé per detectar aquell nen que sempre cedeix, però llavors això tu ja ho treballes. Tot això serveix al mestre també per conèixer millor els teus alumnes.

39 M2: Fins i tot a vegades passa que dins una classe guanya un Color moltes vegades consecutives. Llavors això es parla amb tots els nens i nenes i potser es pren la decisió de cedir la tria al segon Color. I aquestes accions eduquen molt. Es fan pactes i els fa raonar. La qüestió és que ells es puguin quedar tranquils i satisfets. A vegades, però, això no podrà ser així, i quedaran amoïnats perquè no han pogut triar aquell càrrec que tant volien. No els podem evitar tots els problemes. La Vida Social ajuda molt a l'educació integral de la persona, perquè els ensenya a pensar, a tenir criteri, a aprendre a respectar els altres (...)

40 MM: I, en aquest sentit, fent referència a que tot al final acaba repercutint en la col·lectivitat, com s'encoratja als infants perquè treballin pel seu Color?

41 M4: Pensa que els nens, aquí a l'Escola, trien el seu Color a P4. Per tant, des de ben petits, se'ls desenvolupa el sentiment de pertinença, i això és bàsic. Tot treball individual recau en el grup i aquest grup és el teu Color. I, a més, l'Escola et proporciona unes activitats, que no són estrictament acadèmiques, per fomentar això, com pot ser les Curses de Colors, els tornejos esportius...

42 M2: I a més, aquesta ajuda entre iguals, dins del Color existeix. Perquè si un és molt bo i n'hi ha d'altres als qui els costen les coses, aquest que és molt bo pot ajudar a que els altres millorin. És aquesta competitivitat ben entesa. No és aquesta competència de: jo vull guanyar per fastiguejar l'altre, sinó perquè ajudo als altres a que tot el grup funcioni.

43 MM: Clar, però això, jo trobo difícil aquest fet de gestionar aquesta competitivitat "insana".

44 M2: Aquest concepte no hi cap dins el projecte, aquest fet de despreciar l'altre. Però sí que passa amb alguns infants, i això s'ha de treballar.

45 M1: Un dels motius pels que hi ha tres Colors és per això, perquè no hi hagi una competència entre un i l'altre. Pere Vergés ho va pensar d'aquesta manera per aquest motiu. És a dir, si són dos grups, un sempre va contra l'altre. Al ser tres grups, això es dilueix. Llavors també s'ha de fer una mica de mans i mànigues perquè no sempre guanyi el mateix Color. Per exemple, organitzar activitats que sàpigues que un determinat Color domina més per poder augmentar més dècimes i compensar-ho d'alguna manera. El mestre ha de tenir molta mà esquerra, sense que es noti.

46 M4: Dins la classe, el que la mestra procura és que els Caps de Color puguin treballar pel seu Color i ajudar els seus companys. Per exemple, si s'ha de presentar un dibuix doncs, : ei! tots l'heu fet?, t'ajudo a acabar-lo? Dins l'aula, d'acord que a vegades es repeteix força el mateix Color, però a nivell de classe això no sempre passa.

47 M1: Amb les dècimes passa una mica el mateix.

48 M2: Sí. Són els mestres els qui han de donar dècimes i fer-les córrer, perquè sinó es devaluen. I controlar que tothom se les pugui apuntar, així com les trampes que alguns puguin fer.

49 M4: Amb tot, fixa-t'hi. El Sotscap del Color Verd d'aquest any és una noia que va entrar l'any passat, i el que més li va sorprendre és l'organització de l'Escola, i estic segura que t'ho han explicat. Però de seguida es va integrar, i tenia una il·lusió.

50 MM: Amb els infants he parlat de la campanya electoral per ser Cap i Sotscap general de Color. Com es gestiona la campanya?

51 M4: La campanya electoral es tracta com un treball global que ho fan tots. S'estableixen equips de treball on tothom hi participa. Es fa tot des de l'aula. La qüestió és que si es presenten quatre alumnes d'un mateix Color, no en tenim prou per fer equip del mateix Color. A partir de les eleccions es treballen què són les eleccions, que representen per Catalunya, què és el Parlament, totes les funcions jeràrquiques i llavors a partir d'aquí es treballa què és un programa electoral, què és una campanya electoral, els mítings, les propagandes, tot. I després tot el càlcul de l'escrutini. Es fan unes gràfiques i es fa un treball matemàtic comparatiu amb les dades que hi hagi de les eleccions autonòmiques més properes. És un treball global que ho abraça tot. S'estableixen uns lligams molt potents.

8 - Transcripció del focus group amb els alumnes

Les interaccions que a continuació es transcriuen han tingut una durada aproximada de quaranta minuts. El grup de debat es situa a la sala de reunions de Secundària de l'Escola Garbí Pere Vergés de Badalona. Hi són presents en aquesta entrevista els sis Caps i Sotscaps Generals de Color (C1, C2, C3, SC1, SC2 i SC3) i Marta Mèlich (MM), la investigadora.

1 MM: Bé, primer m'agradaria poder conèixer-vos una mica i fer-vos algunes preguntes sobre vosaltres. Tots els qui sou aquí heu estat escollits pels nens i nenes de l'Escola per ser els Caps i Sotscaps Generals de Color. Quant fa que veniu a l'Escola i de quin Color sou?

2 SC1: Jo soc Sotscap del Color Blanc. Vinc a l'Escola des de P5. Jo vaig entrar ben petit i era més senzill perquè en comptes de dècimes nosaltres utilitzàvem gomets verds. El pas a les dècimes va ser més fàcil així.

3 C1: Jo sóc Cap del Color Verd i vaig venir a P3. Ho he viscut de sempre.

4 MM: Viure-ho de sempre et fa sentir estima pel projecte? Us ho heu plantejat que l'any que ve, quan passeu a l'ESO el projecte quedarà disipat?

5 C1: Jo no m'ho havia plantejat mai..

6 SC2: Jo sí..

7 MM: Doncs tot això que ara domineu tant, càrrecs, gomets, dècimes, (...), el fet que vosaltres com a Caps vingueu a explicar contes, a celebrar la Castanyada amb els més petits de l'Escola, (...), vosaltres feu moltes coses per l'Escola. Què us sembla que això l'any que ve perdi transcendència?

8 SC1: A mi em sembla normal (...)

9 MM: Normal?

10 SC1: Perquè jo parlo amb tots els meus amics que no vénen a aquesta Escola i per ells és normal no tenir res d'això. És a dir, no fan Colors ni res (...)

11 MM: I què és el normal? El que té ell o el que tens tu?

12 SC1: Jo crec que la seva és normal

13 MM: Tu creus que la seva és norma. (...). Llavors això vol dir que aquí a l'Escola el sistema és

14 SC2: Diferent!

15 MM: Diferent però efectiu?

16 SC2: Sí. És molt efectiu.

17 MM: Bé, seguim amb les presentacions.

18 SC2: Jo vaig arribar a l'Escola a 5è de Primària

19 MM: 5è? Què valenta! I t'has presentat a Cap de Color? Molt bé! I com ho vas viure l'any passat? Venies d'una escola amb un sistema semblant?

20 SC2: No! A veure (...) al meu curs hi ha una nena que també anava a aquella escola i a l'estiu vam estar juntes i ella m'anava explicant com funcionava tot aquí a l'Escola. Llavors no va ser tot nou, les dècimes, els càrrecs.. (...)

21 MM: I al principi no ho trobaves estrany? Et va costar acostumar-te?

22 SC2: Sí. Als càrrecs i a les dècimes sí. No m'apunava les dècimes, no m'enrecordava. Crec que fins i tot tenia el full de dècimes a la carpeta i no m'enrecordava de treure'l. Fins la tercera o la quarta setmana no vaig començar a apuntar dècimes.

23 MM: I a l'altra Escola tenies càrrecs?

24 SC2: Ni un.

25 SC2: I tu vas ser Cap de Color General?

26 MM: No, jo vaig ser del Consell General. Vaig ser Bibliotecària General, Representant del Menjador, Responsable de l'Ordre i Higiene i Cronista i Responsable del Centre d'Informació. El Verd aquell any va guanyar moltes vegades! Seguim amb les presentacions?

27 SC3: Jo vaig venir a 4t de Primària. Sóc Sotscap del Color Blau.

28 MM: I quan vas arribar et va sobtar el sistema?

29 SC3: Al principi sí. Però jo vaig entrar a la mateixa vegada que molts altres nens, saps? (...) I els uns als altres ens vam ajudar. Els companys també ens ho van ensenyar tot perquè a l'altra escola no teníem cap sistema igual.

30 MM: Clar, jo entenc que aquí vosaltres us heu de presentar formalment, fer unes propostes i, sobretot complir-les, fer campanya perquè els nens i nenes us votin... Esteu complint les vostres propostes?

31 SC2: Sí, però costa molt preparar-ho. Amb el concurs de talents portem ja molts mesos. Hem de saber quan durarà l'actuació, qui pot participar-hi, les categories.. tot! I ens ha dit la senyoreta Anna que fins aquest any al concurs no hi participava 1r i 2n de Primària, i nosaltres pensem que si fem una proposta l'hem de fer per tota la Primària. Ens sembla una mica lleig que els més petits no hi puguin participar.

32 SC3: Hi ha altres propostes que són més fàcils de complir. Com per exemple poder-nos banyar a la piscina a les hores d'educació física durant el mes de juny, o poder triar el menú l'últim dia d'Escola.

33 MM: Perfecte. Seguim?

34 C2: Jo vaig arribar a 4t de Primària i vaig notar molt el canvi d'Escola. Em va costar acostumar-me a les dècimes i els Colors

35 SC2: És que al principi això de les dècimes pensava: per què s'han d'apuntes coses d'aquestes? Però ara que faig 6è ja he entès perquè són importants. Amb tot el tema dels càrrecs, qui té una mitjana més alta es queda el càrrec que vol.

36 SC1: També ens va passar l'any passat que dos Colors, el Verd i el Blau, van quedar empatats a dècimes dins la classe. Llavors vam haver d'utilitzar les dècimes generals per desempatar.

37 MM: Bé, doncs només quedés tu per presentar-te!

38 C3: Jo sóc Cap del Color Blau i vaig entrar a P3.

39 MM: i tu que ho has viscut de sempre, quan veus els nens que arriben nous i que no han estat mai a l'Escola, els has ajudat a integrar-se.

40 C3: Sí, per exemple, un nen que era nou es va asseure amb mi a la taula de la classe i em vaig encarregar d'anar-li recordant les dècimes que s'havia d'apuntes i d'ajudar-lo quan havia de fer el seu càrrec.

41 MM: I els que vau arribar més tard a l'Escola, com és que us presenteu per ser Caps Generals de Color? A mi em sorprèn perquè aquells que vénen des de P3 sempre els has vist als Caps Generals, i penses, jo quan arribi a sisè voldré ser-ho.

42 C1: La meva cosina i la meva germana ho havien estat i el meu cosí ho havia intentat. I jo també vaig voler-ho provar.

43 SC1: Jo em vaig presentar perquè els meus amics em van animar a fer-ho.

44 MM: I t'esperaves sortir?

45 SC1: No, però quan vaig passar la primera ronda m'ho vaig prendre molt seriosament.

46 MM: I tu per què et vas presentar?

47 SC2: Jo em vaig presentar però tenia ficat al cap que no guanyaria, però vaig decidir provar-ho. El meu pare em deia que no em fes il·lusions perquè havia arribat feia poc a l'Escola.

48 MM: I finalment ets Sotsca! I quan vas veure que havies estat escollida, què vas fer?

49 SC2: Vaig plorar molt. Jo estava molt trista perquè al principi de l'escrutini vaig estar molta estona sense cap vot. I veia els gràfics dels altres que pujaven i el meu que seguia a zero. I clar, jo volia perdre amb dignitat, amb algun vot com a mínim!

50 MM: I si no haguéssiu sortit, què hagués passat?

51 C2: Jo m'hagués posat molt trista, perquè m'hi vaig esforçar molt. Vaig fer pancartes, em vaig preparar els mítings, vaig fer els detalls pels nens... La veritat és que no m'esperava sortir, perquè hi havia una nena que també es presentava pel meu color que tenia cosins i germans a la Primària, i això ajuda. Però al final vaig sortir jo.

52 MM: I ara que sou Caps Generals, podeu compaginar la responsabilitat amb 6è de Primària?

53 SC2: Normalment tenim reunió amb les coordinadores un cop cada dos setmanes, més o menys. I aquesta és una hora que perd tot el Consell

54 MM: I tenen en compte que vosaltres teniu reunió?

55 SC3: Fan classe més light. Perquè el que no pot fer la senyoreta és explicar una cosa important quan potser la meitat de la classe no hi és perquè té reunions.

56 MM: Vosaltres que també teniu l'oportunitat de ser del Consell General, què implica formar-ne part?

57 SC2: Ser del Consell vol dir tenir una responsabilitat. Jo no ho veig un sacrifici, la veritat. Perquè si per tu és un sacrifici no triïs un càrrec molt important. A mi em fa gràcia aquests nens i nenes que escolto que diuen: jo he triat aquest càrrec i és molt sacrificat i no m'agrada. Doncs jo penso(...): doncs no triïs aquest càrrec i deixa-li a una altra persona.

58 MM: I quan vosaltres trieu un càrrec, ja sigui del Consell o de la classe, el trieu perquè us fa il·lusió, perquè penseu que el podeu fer bé, perquè teniu ganes de fer-lo o perquè el meu amic es presenta i així podem estar junts.

59 SC1: Jo ho parlo amb els companys i així sabem què ens fa il·lusió a cadascú. Però no és això de voler anar sempre amb els amics.

60 MM: També hi ha càrrecs que són molt importants dins la classe, no? És a dir, el Noticiari, el Cap de Classe, el Representant del Menjador (...) quina responsabilitat es demana per poder-los fer?

61 C3: És una responsabilitat normal, perquè de tots els càrrecs i ha el càrrec general, que forma part del Consell, i aquest sí que té molta més responsabilitat. A la classe només t'has d'encarregar de la classe, però els del Consell són responsables de tota la Primària!

62 MM: D'acord, però vosaltres sabeu que si teniu un càrrec de la classe, hi ha un càrrec general "per sobre vostre", són els vostres superiors i us manen i us ordenen o com es gestiona aquesta superioritat?

63 C1: Ara mateix aquest any, jo a la classe tinc els dos Cronistes Generals. I n'hi ha un d'ells que si li dius alguna cosa que no li agrada et diu: Eh! Que jo sóc el Cronista General eh! Fa ús del seu poder contra el que no li agrada. I jo li dic que ell és Cronista General fora de la classe. Però a la classe els que manem sobre el Noticiari som nosaltres, no ell.

64 SC2: A vegades passa que hi ha gent que utilitza el seu càrrec per anar de superior. Però passa pocs cops.

65 MM: I doncs, quins beneficis us aporta tenir un càrrec?

66 SC2: Et relaciones a les reunions amb nens i nenes d'altres cursos. És com si tinguessis la teva feina. És un sacrifici, és feina i és responsabilitat

67 C1: Et donen més dècimes, això sí

68 MM: A vegades és un sacrifici fer un càrrec? Us agrada sacrificar-vos pel vostre càrrec?

69 C1: Ens sacrifiquem molts cops per tenir el càrrec que tenim

70 SC3: Però és en el bon sentit, perquè estàs aportant alguna cosa a l'Escola que és bona.

71 SC3: A vegades passa que et toca fer-ho quan és la teva classe preferida, i això costa

72 MM: Llavors és necessari que existeixin els càrrecs a l'Escola?

73 SC1: No té per què

74 SC2: Jo penso que sí, que són necessaris, no podem fer-ho tot tots alhora.

75 MM: Llavors, això com ho veieu? Jo penso, i això és opinió personal, que sense els càrrecs ens costaria més organitzar-nos. És a dir, tu ets cap de taula i saps que la teva tasca és parar la taula cada dia abans de dinar.

76 SC2: Hi hauria algunes conseqüències. Hi hauria molta gent fent una sola tasca, potser. I hi ha gent que potser no faria res. Per això va bé poder tenir cadascú un càrrec.

77 C1: Però això depèn. Si tu ets jardiner i estàs fent Vida Social i toca fer el noticiari i et ve de gust, doncs estaria bé poder-lo fer tu.

78 C3: Sí però no pot estar tothom fent les mateixes coses. cadascú té la seva responsabilitat. No es pot fer tot.

79 MM: Quan vosaltres feu el vostre càrrec, creieu que teniu llibertat fer-lo?

80 SC1: Tenim llibertat per fer "coses bones" i no llibertat per fer coses que no toquen.

81 MM: Entenc però, per exemple, vosaltres que sou Caps Generals i teniu unes propostes, us deixen desenvolupar tot allò que voleu fer?

82 C1, C2, C3, SC1, SC2 i SC3: No! Totes, totes no.

83 MM: I les que no us deixen dur a terme, per què no?

84 C3: A vegades perquè no es pot, o a vegades perquè diuen: "anar a Port Aventura" o "anar al Museu de la Xocolata" i clar, lògicament, no es pot. És impossible.

85 C2: A vegades també passa que no hi ha temps.

86 MM: D'acord. Llavors, quan us limiten alguna proposta, enteneu per què us la limiten o en ocasions penseu que sí que es pot fer o s'hauria de fer?

87 SC1: Sí, a vegades ens passa.

88 SC3: En coses com banyar-nos a la piscina i això insistim una mica si ens diuen que no.

89 SC2: L'altre dia, per exemple, volíem organitzar una lligueta de "pitxi" i ens van dir que no perquè no hi havia temps, però nosaltres pensem que sí que n'hi ha, de temps.

90 MM: I vosaltres que heu de treballar molt plegats, quan no esteu d'acord els uns amb els altres, què feu? Com ho gestioneu? Teniu conflictes perquè no us poseu d'acord?

91 SC3: Uii! (...)

92 SC2: A vegades ens costa posar-nos d'acord.

93 C1: Intentem dir perquè és més bona la nostra opinió als qui no la comparteixen.

94 SC1: Hi ha vegades que només veuen el blanc o el negre, i ja està.

95 MM: Quina ha estat la vostra última discussió?

96 C2: Divendres passat. Nosaltres cada divendres anem a fer les dècimes amb els petits de Primària i ara ells ja tenen la seva llibreta per apuntar-se les dècimes i ho fan junts tota la classe. Hi havia un de nosaltres que deia que ja no feia falta anar-hi i els altres cinc sí que volem seguir.

97 SC2: I que als nens més petits també els agrada que tu pugis a veure'ls. Tu pugis a dalt i els hi dones el berenar (...) es posen contents.

98 SC3: Els fa il·lusió.

99 MM: I passant al tema dels Colors, què vol dir formar part d'un Color? Què implica?

100 SC2: Vol dir ser d'un grup i formar-ne part.

101 SC1: Defenses aquest grup i vols que guanyi.

102 MM: Us estimeu el vostre Color?

103 C3: Molt!

104 MM: Us canviariu de Color?

105 C1, C2, C3, SC1, SC2, SC3: Mai!

107 C1: A més, tota la meva família som del Verd, tota! I jo també he estat del Verd.

108 MM: Què és competir?

109 SC1: Competir és saber perdre i saber guanyar

110 MM: I els Colors us ensenyen a competir?

111 SC2: Sí. (...) Amb les dècimes, els càrrecs, amb tot!

112 MM: Però (...) De quina manera competiú?

113 SC3: Jo m'esforço per guanyar i, si no guanyem, ja ho intentaré una altra vegada.

114 C2: I quin tipus de competència hi ha? Ser d'un Color i competir pel vostre Color, què us fa sentir pels altres dos Colors?

115 C3: Ens fa tenir respecte. Perquè són nens i nenes de l'Escola, i nosaltres els coneixem.

116 SC2: Són companys.

117 SC1: Jo sóc del Color Blanc i m'agrada molt que el meu Color guanyi, però si no ho mereix doncs (...) guanyarà un altre Color. Altres vegades ha guanyat el meu.

106 MM: Bé nois, moltes gràcies per les vostres aportacions.